

Protokoli i ceremonijali policije RH na primjeru organizacije i tijeka posljednjeg ispraćaja

Puhelek, Ivana

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:212464>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-07**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

SVEUČILIŠTE SJEVER
SVEUČILIŠNI CENTAR VARAŽDIN

DIPLIMSKI RAD br. 176/OJ/2021

PROTOKOLI I CEREMONIJALI
POLICIJE RH NA PRIMJERU
ORGANIZACIJE I TIJEKA
POSLEDNJEG ISPRAĆAJA

Ivana Puhelek

Varaždin, veljača 2021.

SVEUČILIŠTE SJEVER
SVEUČILIŠNI CENTAR VARAŽDIN
Studij Odnosi s javnostima

DIPLOMSKI RAD br. 176/OJ/2021

PROTOKOLI I CEREMONIJALI
POLICIJE RH NA PRIMJERU
ORGANIZACIJE I TIJEKA
POSLJEDNJEG ISPRAĆAJA

Studentica:

Mentorica:

Ivana Puhelek, 1150/336D doc.dr.sc. Gordana Lesinger

Varaždin, veljača 2021.

Prijava diplomskog rada

Definiranje teme diplomskog rada i povjerenstva

ODJEL	Odjel za odnose s javnostima		
STUDIJSKI	diplomski sveu ilišni studij Odnosi s javnostima		
PRISTUPNIK	Ivana Puhelek	MATIČNI BROJ	1150/336D
DATUM	30. 11. 2020.	KOLEGIJ	Protokoli odnosa s javnostima
NASLOV RADA	Protokoli i ceremonijali policije RH na primjeru organizacije i tjeka posljednjeg ispraćaja		
NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU	The Croatian police protocols and ceremonies for organizing and conducting funerals		
MENTOR	dr. sc. Gordana Lesinger	ZVANJE	Docent
ČLANOVI POVJERENSTVA	1. doc. dr. sc. Tvrtko Jolić - predsjednik 2. izv. prof. dr. sc. Nikša Sviličić - član 3. doc. dr. sc. Gordana Lesinger - mentorica 4. doc. dr. sc. Ana Globočnik Žunac - zamjenska članica 5.		

Zadatak diplomskog rada

BROJ	176/OJ/2021
OPIS	1. Prikupiti i proučiti svu relevantnu literaturu o osnovnim pojmovima protokola, ceremonijala, policijskog protokola sa naglaskom na protokole tijekom posljednjeg ispraćaja policijskih službenika. 2. U uvodu argumentirati i opravdati značaj bavljenja ovom temom. 3. Navesti svrhu i ciljeve rada. 4. Definirati osnovne pojmove koji se vezuju uz protokole i ceremonijale. 5. Objasniti specifičnost policijskog protokola. 6. Napraviti analizu organizacije i protokola posljednjeg ispraćaja policijskih službenika i protokola posljednjeg ispraćaja vojnih osoba RH. 7. Na temelju svega donijeti zaključak. 8. U zaključku kratko iznijeti najvažnije spoznaje rada.

ZADATAK UHOĆEM

05.02.2021.

Lesinger

Sažetak

Tema ovog diplomskog rada je protokol posljednjeg ispraćaja policijskih službenika te usporedba sa protokolom posljednjeg ispraćaja vojnih lica. Rad je pisan pomoću metode usporedbe te je svrha rada prikazati sličnosti i razlike tijekom sahrane djelatnika Ministarstva unutarnjih poslova i Ministarstva obrane. Obje djelatnosti izrazito su stresne i od obje kategorije djelatnika traže izrazitu psihičku i fizičku stabilnost. I jedni i drugi vrlo su često na svome radnom mjestu izloženi opasnim i stresnim situacijama te u praksi nisu rijetki događaji u kojima i policijski službenik i vojna osoba smrtno stradaju na svome radnom mjestu. S obzirom na službu koja je uvijek u zaštiti vlastitog građanstva, policijske i vojne osobe često svoj privatni život zanemaruju i stavljaju na čekanje kako bi obavljali svoju profesionalnu dužnost. Sukladno tome djelatnici tijekom svoje službe i kao zahvalu države za nju ostvaruju određene časti. Svi policijski službenici, ali tako i vojni ostvaruju pravo na posmrtnu počasti. Počasti su vrlo slične, no ipak male razlike postoje.

U uvodnome dijelu diplomskog rada obrađuje se teorijski okvir protokola, odnosno protokolarna ponašanja u Ministarstvu unutarnjih poslova. Drugi dio rada posvećen je protokolima tijekom organizacije posljednjeg ispraćaja i komemoracije preminulog policijskog službenika. Treći dio rada posvećen je analizi sahrane policijskog i vojnog službenika. Ovaj dio rada sastoji se od teorijskog dijela i od tablice u kojoj je prikazana analiza. Na kraju tablice postavljeni su linkovi sa internetskim stranicama na kojima su popraćene neke od sahrana smrtno stradalih djelatnika MUP-a i MORH-a na dužnosti.

Ključne riječi: protokol, posljednji ispraćaj, policijski službenik, vojna osoba, posmrtna počasti, protokolarna ponašanja.

Summary

The topic of this diploma thesis is the protocol of the last farewell of police officers and the comparison with the protocol of the last farewell of military personnel. The paper is written using the method of comparison and the purpose of the paper is to show the similarities and differences during the funeral of employees of the Ministry of Interior and the Ministry of Defense. Both activities are extremely stressful and require both mental and physical stability from both categories of employees. Both are very often exposed to dangerous and stressful situations at their workplace, and in practice it is not uncommon for both a police officer and a military person to die at their workplace. Given the service that is always in the protection of their own citizenship, police and military personnel often neglect their private lives and put them on hold to perform their professional duty. Accordingly, employees exercise certain honors during their service and as a thank you to the state. All police officers, as well as the military, are entitled to posthumous honors. The honors are very similar, yet there are small differences.

The introductory part of the diploma thesis deals with the theoretical framework of protocols, ie protocol behaviors in the Ministry of the Interior. The second part of the paper is devoted to the protocols during the organization of the last farewell and commemoration of the deceased police officer. The third part of the paper is dedicated to the analysis of the funeral of a police officer and a military officer. This part of the paper consists of a theoretical part and a table in which the analysis is presented. At the end of the table, there are links to websites that cover some of the funerals of the dead employees of the Ministry of the Interior and the Ministry of Defense on duty.

Keywords: protocol, last farewell, police officer, military person, posthumous honors, protocol behaviors.

Sadržaj:

1. Uvod.....	1
1.1. Svrha i ciljevi diplomskog rada.....	2
1.2. Metodologija izrade rada.....	2
1.3. Struktura rada	3
2. Općenito o protokolima i ceremonijalima	4
3. Ministarstvo unutarnjih poslova i protokol.....	8
3.1. Događaji koji iziskuju protokol policijskih službenika	9
3.2. Svečana odora policijskih službenika.....	11
3.3. Ponašanje policijskih službenika za vrijeme svečanih događaja.....	15
4. Posljednji ispraćaj i komemoracija policijskih službenika	16
4.1. Zakonska osnova u slučaju gubitka života policijskog službenika	18
4.2. Obavješćavanje obitelji o smrti.....	20
4.3. Protokol obavješćavanja nadležnih institucija o smrti preminulog člana policije	21
4.4. Osnovne pripreme pogreba policijskoga službenika	27
4.5. Postupak provođenja pogreba.....	28
4.5.1. Zastava Republike Hrvatske.....	34
4.5.2. Počasna straža.....	37
4.5.3. Počasna paljba	38
4.6. Komemoracija	40
5. Analiza organizacije i protokola posljednjeg ispraćaja policijskih službenika i vojnih osoba	42

5.1. Predmet istraživanja.....	42
5.2. Hipoteze	43
5.3. Metodologija.....	43
5.4. Rasprava.....	50
6. Zaključak	53
7. Literatura.....	54
8. Popis slika i tablica.....	57
9. Popis priloga	58

1. Uvod

U prošlosti, prve generacije ljudi njegovale su nomadski, samotnjački tip života. Takav način života bio je izuzetno opasan te su bila česta stradanja od strane životinja, gladi i bolesti. Kako se čovjek razvijao fizički i mentalno uvidio je potrebu za sjedilačkim načinom života, a takav način pri kojemu su se zajednice odlučile za obitavanje u određenom prostoru smatra se pretečom civiliziranoga načina života. Kako bi se dodatno zaštitili, ali i poboljšali životne uvjete, osigurali veće količine hrane, prvotni ljudi grupiraju se u zajednice u kojima svatko ima svoju ulogu, zadatak, obavezu i pravo. Prvotni ljudi prepoznali su važnost organiziranja međusobnoga života te je takav zaključak bitno utjecao na kvalitetu života toga doba. Može se reći da se čovjek već tada odlučio na stvaranje nekih pravila putem kojih je podjela zadataka te predviđeno vrijeme za obavljanje tih zadataka podizalo razinu uspješnosti. To su primitivni protokoli.

Sam korijen riječi protokol prati razvoj ljudskog roda. Paralelno s pojavom prvih civilizacija, a potom i pojavom velikih civilizacija protokoli su se konstantno pojavljivali, a najčešće su bili vezani za obilježavanje određenih svetkovina i štovanja bogova, potom za obaveze i prava podanika, kasnije formiranjem gradova i država, protokoli dobivaju na značenju te prate održavanje različitih skupina i rasprava.

Danas sve organizacije kako bi mogle nesmetano funkcionirati nužno moraju slijediti određena pravila i norme. Ministarstvo unutarnjih poslova predstavlja izrazito kompleksu djelatnost i za Ministarstvo je izrazito bitno poštivanje hijerarhije ali i pravila ponašanja policijskih službenika kako u svakodnevnom poslu tako i u određenim situacijama. Stoga su kao tema ovog diplomskog rada odabrani protokolarni događaji policije koji od njih osim svečane odore zahtijevaju i određena protokolarna ponašanja. Naglasak je stavljen na organizaciju i tijek posljednjeg ispraćaja policijskih službenika. Svrha je predstaviti pogrebne protokole policije i vojske, koji su u suštini vrlo slični. U radu su navedeni i korisni resursi koji daju više detalja.

1.1. Svrha i ciljevi diplomskog rada

Svrha ovog diplomskog rada je prikazati protokolarna pravila policije RH kojih se policijski službenici pridržavaju u vrijeme svečanih događaja poput obilježavanja državnih praznika, blagdana, a posebna pažnja je skrenuta na posljednji ispraćaj policijskih službenika. U radu se nastoji komparativnom metodom objasniti razlika između protokola posljednjeg ispraćaja policijskih službenika i vojnih osoba.

U ovom diplomskom radu postavljeno je i nekoliko zasebnih ciljeva. Prvi cilj rada je definirati termine protokol i ceremonijal i dati sami uvod u temu rada. Idući cilj je uže analizirati Ministarstvo unutarnjih poslova i opisati protokol policije tijekom događaja koji iziskuju protokolarno ponašanje. Znatno uži cilj je detaljno objasniti osnovne pripreme i postupak provođenja pogreba policijskih službenika i izgled komemoracije. Posebno u završnom dijelu se razmatra razlika policijskog i vojnog protokola.

1.2. Metodologija izrade rada

Za izradu ovog diplomskog rada korištena je sva dostupna literatura u tiskanom i digitalnom obliku koja je prikupljena pretraživanjem literature na internetu, knjižnicama i putem osobnih kontakata. Sve prikupljene informacije su analizirane i pomoću njih je izrađena osnovna struktura rada te su sintetizirane u jedinstveni rad. Informacije su poslužile za prikaz osnovnih teorijskih koncepata i njihovih međusobnih odnosa te konkretnih primjera iz prakse. U donošenju zaključka korišten je induktivan i deduktivan postupak kako na kraju svakog poglavlja tako i na kraju rada.

1.3. Struktura rada

Diplomski rad sastoji je od šest poglavlja koji su koncipirani prema logičkom slijedu te popisa literature, slika i priloga.

Uvodni dio donosi uvod u samu temu ovog rada, navodi svrhu i ciljeve rada, metodologiju izrade rada i strukturu rada.

Drugo poglavlje donosi pojmovno definiranje protokola i ceremonijala.

Treće poglavlje odnosi se na Ministarstvo unutarnjih poslova i policijski protokol. Prikazuje događaje koji iziskuju protokol policijskih službenika, svečanu odoru policijskih službenika te govori o ponašanju policijskih službenika za vrijeme svečanih događaja.

Četvrto poglavlje detaljno opisuje sam naslov ovog diplomskog rada, odnosno donosi prikaz organizacije i tijeka posljednjeg ispraćaja. Donosi zakonsku regulativu u slučaju gubitka života policijskog službenika, obvezu obavještanja obitelji o smrtnom slučaju, protokol obavještanja nadležnih institucija o smrti preminulog člana policije, osnovne pripreme pogreba, postupak provođenja pogreba i izgled komemoracije.

Peti dio detaljno analizira protokol posljednjeg ispraćaja policijskih službenika i daje usporedbu s protokolom posljednjeg ispraćaja vojnih osoba.

Zaključak kroz presjek rada ističe glavne spoznaje rada.

2. Općenito o protokolima i ceremonijalima

Termin protokol prema hrvatskoj enciklopediji dolazi od francuske riječi „protocole“ što znači zapisnik, pravila ceremonijala. Potom riječ vuče korijen iz srednjovjekovnog latinskog jezika „protocollum“, a trag podrijetla riječi ide sve do starogrčkog jezika „πρωτόκολλον“. U staroj Grčkoj riječ protokol predstavljao je prvi list službenih svitaka papirusa, a iz čega je kasnije proizišao glagol „protokolirati“, što znači lijepiti odnosno spremati dokumente u posebnu knjigu koja je nakon nekog vremena nazvana protokolom. U suvremenom zakonsko pravnom okviru termin protokola ima nekoliko značenja. U međunarodnome pravu termin predstavlja izmjenu ili dopunu nekoga oblika ugovora. U diplomaciji protokol predstavlja skup pravila ponašanja i uobičajenih normi ponašanja prilikom nekoga događaja. Primjenjuju se tijekom sastanka ili ceremonija primanja državnih službenika. (Hrvatska enciklopedija, 2020)

U literaturi postoji mnogo definicija protokola i ceremonijala, a neke od njih su navedene u daljnjem tekstu:

„Protokol je uobičajena praksa koja je davno prihvaćena i dugo je u primjeni prilikom rada i susreta s ljudima. Protokol održava međusobno poštovanje i obzir te je posebno važan prilikom susreta uglednika iz različitih zemalja. Također obuhvaća vjerske i kulturalne običaje. Protokolom je obuhvaćen ispravni način oslovljavanja uglednika te način odijevanja za određeno događanje. Njime je određen i raspored sjedenja gostiju na večeri i način isticanja državne zastave.“ (Lynn Van Der Wagen i Brenda R. Carlos, 2008: 141)

„Protokol je oblik hijerarhijskog reda, izraz uglađenog ophođenja među nacijama i kao što je pristojnost jedno od osnovnih pravila svakodnevnog života, tako je i protokol skup pravila ponašanja za vlade i njihove predstavnike u službenim i neslužbenim prilikama.“ (Wood, Serrses, 2004: 13)

„Danas protokolom nazivamo i svojevrsni međunarodni sporazum, zbirku pisanih i običajnih normi međusobnog ponašanja država i njihovih predstavnika, kao i

posebnu ustanovu ili više njih koje se bave primjenom navedenih normi. Bečka konvencija o diplomatskim odnosima samo je minimum koji države i njihovi predstavnici moraju strogo poštovati. Nepoštovanje tog minimuma može izazvati ne samo diplomatske nesporazume, nego i ozbiljne sporove među državama.“ (Mikolić, 1995: 6)

Prema Mikoliću (2002: 11) protokol je važan segment državne uprave, posebno na području međunarodnih odnosa. Protokol je prerastao u međunarodni sporazum kojeg se svi predstavnici zemalja moraju pridržavati.

Svaka država za sebe ima svoje protokole, koji ne obuhvaćaju osobe s imenom i prezimenom nego dužnosti koje te osobe obnašaju. Glavna zadaća protokola je rješavanje pitanja reda prvenstva, organizacije sadržaja i ceremonijala događaja. (Mikolić, 2002: 12)

Prema Lynn Van Der Wagen i Brenda R. Carlos 2008 protokol obuhvaća običaje koji su povezani s državnim događanjima, službenim ceremonijama, sportskim događanjima, vjenčanjima, sahranama i slično. Takva pravila i smjernice pomažu organizatorima pri određivanju rasporeda sjedenja, prilikom najavljivanja, zaštiti privatnosti i sigurnosti uglednika kao što su strani državnici. Naši nacionalni simboli često se koriste kao ukrasi na događanjima te organizator mora biti svjestan pravila njihovog korištenja. Svijest o važnosti protokola i ceremonijala i sposobnost pronalaženja relevantnih informacija prije događanja omogućit će glatko protjecanje događanja.

Protokoli se odnose na pravila ceremonijala. Ceremonijal prema hrvatskoj enciklopediji dolazi od kasno latinske riječi „caerimonialis“ što u prijevodu znači obredni, a njegova definicija bi glasila skup pisanih ili običajem ustaljenih pravila o izvođenju ceremonije. (Hrvatska enciklopedija, 2020)

Prema Berković (2006: 521) termin ceremonija dolazi od latinske riječi caeremonia što znači štovanje, sveti čin je obred po ustanovljenim pravilima, svečani čin, formalnost, usklađenost, birano iskazivanje poštovanja.

„Ceremonijal je dio protokola koji se najprije ispoljava u poštovanju pravila uobičajenih u svečanim prigodama.“ (Berković, 2006: 123)

„Ceremonijalne procedure, ne samo one vjerske, bile su važno obilježje diplomatskih odnosa prije renesanse i još su potpunije razrađene u stoljećima koja su uslijedila da bi postale još jedno važno obilježje francuskog sustava.“ (Berridge, 2004: 100) „Ceremonijal je korišten da doda sjaj prinčevskom prestižu, ugodi taštini njegovih saveznika i svečano proslavi sporazume.“ (Anderson, 1993: 15)

Unutar organizacija, a osobito onih javnog karaktera vrlo često postoje protokoli što djelovanja, što postupanja prilikom svečanosti. Što se tiče Republike Hrvatske, 14. ožujka 1994. godine prvi hrvatski predsjednik dr. Franjo Tuđman Odlukom je utemeljio Državni protokol RH s ravnateljem na čelu kao jedinstvenu stručnu službu Predsjednika RH, Hrvatskog sabora i Vlade RH. Za potrebe obavljanja poslova Državnog protokola osnovani su odjeli pri Uredu Predsjednika RH, Saboru, Vladi, Ministarstvu vanjskih poslova i Ministarstvu obrane. Danas u svakoj od njih postoje odjeli koji se bave protokolom, ali nisu unutarnje ustrojstvene jedinice Državnog protokola kojem je na čelu ravnatelj. (Balgáč, 2010: 20)

Na temelju članka 27. stavka 3. Zakona o Vladi Republike Hrvatske (NN, broj 150/2011) i čl. 63. stavka 2. Zakona o sustavu državne uprave (NN br. 150/2011), Vlada RH je na sjednici održanoj 3. svibnja 2012. godine donijela Uredbu o Uredu za protokol, a tom Uredbom propisuje se djelokrug rada Ureda za protokol, njegovo unutarnje ustrojstvo, način rada, kao i broj državnih službenika potrebnih za njegov rad. (Uredba o Uredu protokola, NN 52/2012)

Ured za protokol Vlade RH obavlja sve ceremonijalne, stručne, organizacijske i tehničke poslove protokola potrebne za rad Vlade, predsjednika i potpredsjednike Vlade. Ured obavlja stručne poslove:

-„priprema i provodi aktivnosti vezane uz službene posjete i putovanja predsjednika Vlade i potpredsjednika Vlade,

-vodi evidenciju o troškovima putovanja,

-sudjeluje u pripremi i provođenju svečanosti, obljetnica i svih drugih protokolarnih događanja od značaja za RH u kojoj sudjeluje predsjednik Vlade, potpredsjednici Vlade i članovi Vlade, bilo u Vladi, Zagrebu ili na drugim lokacijama u RH,

-predlaže i skrbi o poklonima za strane i domaće susrete predsjednika Vlade i potpredsjednike Vlade,

-vodi evidenciju o uručenim poklonima,

-vodi evidenciju o izvršenim programima.“ (Središnji državni portal, 2020)

Ured za protokol također surađuje i sa službama za protokol Predsjednika RH, Hrvatskog sabora i europskih poslova.

Općenito gledajući u bilo kojoj djelatnosti poslovnoga svijeta, a vrlo često i tijekom privatnih događaja postoji nepisani, ali jasno poznati tijek djelovanja prihvatljivih i neprihvatljivih uobičajenih normi. Bilo da se radi o svakodnevnim poslovnim sastancima, konferencijama, natjecanjima ili pak o privatnim događajima poput vjenčanja ili sahrana. Svi navedeni pojmovi imaju jasan raspored i tijek postupaka, a pridržavanje omogućava lakši „prolaz“ kroz sam događaj, smanjuje napetost i stres te minimalizira mogućnost incidenta. Stoga protokol možemo tumačiti kao standardi postupak provođenja nekoga događaja. Ukoliko se radi o protokolima koji obuhvaćaju javne dužnosnike jasno je da je potrebno uključiti mnoštvo osoba i službi. Zato je potrebno imati osobu koja će autoritarno i sa znanjem i iskustvom upravljati cijelim ceremonijalom i kvalitetno odraditi podjelu zadatka.

Berković (2006:124) navodi da propusti u protokolu i ceremonijalu mogu dovesti do ozbiljnih poteškoća pa i velikih sporova, a uzrok im mogu biti objektivni ili subjektivni razlozi. Povreda protokolarnih pravila, čija primjena konstanto zahtjeva striktnost i dosljednost može imati teže posljedice te stoga povrede i propusti u protokolu i ceremonijalu traže da se strana koja ih je uzrokovala ispriča strani koja je pretrpjela štetu.

3. Ministarstvo unutarnjih poslova i protokol

Ministarstvo unutarnjih poslova jedno je od šesnaest Ministarstva RH, a kako i ostala ministarstva ustrojeno je u skladu sa Zakonom o ustrojstvu i djelokrugu tijela države uprave NN 85/20. Prema čl. 6. Zakona o ustrojstvu i djelokrugu tijela državne uprave (NN 85/20) poslovi Ministarstva unutarnjih poslova su: poslovi policije, poslovi kriminalističke policije (zaštita života i osobne sigurnosti ljudi i imovine, sprječavanje i otkrivanje kaznenih djela, pronalaženje i hvatanje počinitelja kaznenih djela i dr.), poslovi specijalne policije te raznorazni drugi upravni i stručni poslovi. Po broju zaposlenika spada među veća državna tijela.

Ministarstvo unutarnjih poslova tj. policija kao sastavni dio Ministarstva je organizacija koja ima vrlo striktnu hijerarhijsku organiziranost i izravno podliježe zakonsko-pravnim i ustavnim pravilima. Osim toga za policijsku organizaciju je izuzetno bitno da se poštuju propisana pravila ponašanja, pravila rada ali i pravila komunikacije.

Prema Kalem (2014: 156) međusobni odnosi, ponašanje, izgled, poslovno odijevanje i odnos prema građanima ne mogu nadomjestiti nikakve taktike, naoružanje ili najnovija oprema.

Danas skoro pa svaka institucija ima odjel koji se bavi protokolom, pa ga tako ima i Ministarstvo unutarnjih poslova. Vlada RH na temelju čl. 63. stavka 2. Zakona o sustavu državne uprave NN broj 150/2011 i čl. 8. stavka 5. Zakona o policiji NN broj 34/2011 je na sjednici održanoj 20. lipnja 2012. godine donijela Uredbu o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva unutarnjih poslova kojom se uređuje unutarnje ustrojstvo Ministarstva unutarnjih poslova, nazivi upravnih organizacija u sastavu Ministarstva i drugih ustrojstvenih jedinica, njihov djelokrug, način upravljanja, okvirni broj državnih službenika i namještenika potrebnih za obavljanje poslova, način planiranja poslova, radno vrijeme te druga pitanja od osobitog značaja za rad Ministarstva unutarnjih poslova. Prema ovoj Uredbi ustrojen je Kabinet ministra, a za obavljanje poslova iz djelokruga rada Kabineta ministra, odnosno za sve aktivnosti u kojima

sudjeluje sam ministar unutarnjih poslova organizirana je Služba za protokol. (Uredba o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva unutarnjih poslova NN 70/2012)

Prema Uredbi (NN 70/2012) Služba za protokole obavlja stručne, organizacijske i tehničke poslove protokola za potrebe ministra; predlaže, osmišljava i provodi aktivnosti vezane za njegove službene posjete i putovanja, prikuplja podatke i priprema kalendar tih posjeta i putovanja, predlaže plan sredstava i troškova putovanja u inozemstvu i stranih posjeta iz inozemstva, brine o osiguranju prijevoza za strana izaslanstva, osmišljava poklone za strane dužnosnike, vodi evidenciju primljenih poklona, vodi evidenciju troškova svih putovanja i reprezentacija i izrađuje izvješća o tome za ministra, obavlja i druge poslove vezane za posjete i putovanja, obavlja poslove ceremonijala posebnih svečanosti i drugih prigoda od značaja za RH koje se odvijaju u prostorijama Ministarstva, ostvaruje suradnju i koordinira obavljanje poslova protokola s odgovarajućim službama za protokol Predsjednika RH, Hrvatskog sabora i Vlade RH te drugih tijela državne uprave, međunarodnih organizacija i institucija, obavlja i druge poslove iz svoga područja rada.

U Službi za protokol zaposleno je sedam djelatnika uključujući voditelja Službe za protokol i administrativnog tajnika. Za događaje u kojima sudjeluje glavi ravnatelj policije uz Službu za protokole poslove protokola obavlja još i Ured glavnog ravnatelja policije dok u praksi poslove protokola obavljaju i Uredi načelnika za 20 policijskih uprava ukoliko u događajima sudjeluju njihovi načelnici.

3.1. Događaji koji iziskuju protokol policijskih službenika

Zakonom o blagdanima, spomendanima i neradnim danima u RH (NN 110/19) propisano je ukupno deset blagdana, od kojih tri blagdana iziskuju direktno sudjelovanje policije i protokolarno ponašanje policijskih službenika, a to su: Dan državnosti koji se obilježava 30. svibnja, Dan pobjede i domovinske zahvalnosti 5. kolovoza i Dan sjećanja na žrtve Domovinskog rata i Dan sjećanja na žrtve Vukovara i Škabrnje 18. studenog. (Zakon o blagdanima, spomendanima i neradnim danima u Republici Hrvatskoj, NN 110/19)

Kada se obilježavaju državni blagdani nužno je raditi paralelni zajednički protokol na razini Ministarstva unutarnjih poslova, predstavnika grada u kojem se odvija ceremonijal (najčešće su to Zagreb, Knin i Vukovar), protokolarnih čelnika RH, protokola Vlade RH i Sabora. Na zajedničkim sastancima čelnici protokola dogovaraju točan redosljed polaganja vijenaca, vrijeme trajanja govora, govornike, načine osiguravanja održavanja ceremonijala. Nakon zajedničkih priprema svaki protokol za sebe vrši pripreme. S aspekta Ministarstva unutarnjih poslova potrebno je osigurati dovoljan broj cvijeća (vijenaca) i svijeća za sva mjesta počasti. Ministarstvo unutarnjih poslova osigurava i sudjelovanje počasnih jedinica i nosača vijenaca.

„Za povijest hrvatske policije važni su datumi i obljetnice iz Domovinskog rata, a to su:

- Vojno – redarstvena operacija „Maslenica“	22. siječnja
- Krvavi Uskrs – pogibija Josipa Jovića	31. ožujka
- Vojno – redarstvena operacija „Bljesak“	1. svibnja
- Pogibija dvanaest redarstvenika – Borovo Selo	2. svibnja
- Pogibija policajaca u Strugi Banskoj	26. srpnja
- Pogibija policajaca u Dalju	1. kolovoza“
- (Balgáč, 2010: 72)

Osim navedenih datuma, policija poznaje i protokole za Dan policije i blagdan Svetog Mihovila koji je ujedno i zaštitnik policije 29. rujna, protokole međunarodnih, bilateralnih ili multilateralnih sastanaka ili konferencija, ali i druge razno razne oblike protokola poput svečane prisege policijskih vježbenika ili odavanja počasti svojim djelatnicima na posljednjem ispraćaju, a koji je protokol pomno proučen i u nastavku ovog rada. U Prilogu 1. ovog rada prikazan je primjer protokola za vrijeme posjete Predsjednika RH g. Stjepana Mesića Ravnateljstvu policije 28. rujna 2009. godine.

3.2. Svečana odora policijskih službenika

Protokolarni događaji (državni praznici, blagdani, komemoracije) zahtijevaju i svečanu odoru policijskih službenika koja naravno mora biti usklađena s vremenskim uvjetima. Uredbom o izgledu odora policijskih službenika Ministarstva unutarnjih poslova u čl. 31 propisani su dijelovi svečane odore policije a to su:

- „**kapa muška svečana**; izrađena od tkanine tamno plave boje i ovalnog je oblika. Štitnik kape s gornje strane presvučen je osnovnom tkaninom na koji je strojno izvezen hrvatski troplet s hrastovim lišćem i žirom, zlatnim/srebrnim koncem, a donji dio štitnika je od umjetne kože. Podbradnjak kape ispleten je srebrnim/zlatnim nitima te je na kraju spojen i za kapu pričvršćen s dva ukrasna zlatna/srebrna gumba sa oznakom RH. Pasica kape izrađena je od specijalnog materijala koji je otporan na savijanje i vlagu, a na pasicu s vanjske strane stavlja se ukrasna traka u crnoj boji. U obod kape s unutarnje strane dolazi čelična žica koja kapi daje pravilan oblik, a s vanjske strane ušiven je paspul srebrne/zlatne boje. Na prednjem dijelu kape postavljen je grb.

- **Šešir ženski**; tamno plave boje, klasičnog okruglog oblika s obodom. Stražnji dio oboda je visoko uzdignut. Na prednjoj strani šešira u sredini nalazi se strojno vezeni grb izvezen zlatnim/srebrnim koncem ispod kojeg se nalazi ukrasna traka izrađena iz osnovne tkanine koju je zlatnim ili srebrnim koncem izvezen hrvatski troplet s hrastovim lišćem i žirom.

- **Sako muški**; tamno plave boje, dvorednog kopčanja s reverima, kopča se s 3+3 gumba, sa oznakom RH u zlatnoj/srebrnoj mat boji i jednim unutarnjim gumbom na podstavi. Na prednjem dijelu su dva ušitka i dva donja urezana džepa s letvicom. Na leđnom dijelu je izrađen jedan rasporak. Iznad duljine lijevog i desnog rukava izvezena su po dva pletera zlatnim/srebrnim koncem. Na desnom rukavu u gornjem dijelu našivena je oznaka *POLICIJA MUP RH*, a na lijevom rukavu je našiven strojno vezeni grb RH. Na ramenu su tuneli za oznaku zvanja policijskog službenika koji se kopčaju gumbom sa oznakom RH. S unutarnje strane, na podstavi se nalazi jedan paspulirani džep u visini prsa. Na lijevoj unutrašnjoj strani nalaze se dva mala džepa. Na reverse sakoa sa svake strane našivena je zlatna/srebrna vezena, okrugla oznaka *MUP RH*.

- **Sako ženski**; istog izgleda kao i muški sako ali je strukiran pomoću ušitaka.

- **Hlače muške**; tamno plave boje, na prednjoj strani nogavica su dva kosa džepa. Na stražnjem desnom dijelu je ušiveni paspulirani džep s dva paspula koji se kopča gumbom. Na prednjoj strani u pojasu hlače imaju po dva nabora sa svake strane. Rasporak se kopča sa gumbima, a na pojasnici je produžetak u špic, rupica i gumb. S unutarnje strane pojasnice nalazi se metalna kopča i jedan unutarnji gumb koji se kopča pomoću ušivenog produžetka u desnoj strani rasporaka. Na pojasnici su našiveni držači za remen. U šavu sa strane cijelom dužinom hlača s vanjske strane nalazi se traka crne mat boje.

- **Suknja**; ravnog kroja s povišenim strukom s unutarnjom pojasnicom i po dva ušitka u pojasu na prednjem i stražnjem dijelu suknje. Suknja je podstavljena, ima raskorak na stražnjem dijelu, a kopča se plastičnim skrivenim zatvaračem, šlingicom i gumbom, na unutarnjoj strani pojasnice. Na suknju u visini struka našiveni su držači remena.

- **Kaput (muški i ženski)**; tamno plave boje, kopčanje je dvoredno. Na prednjici su ušiveni kosi džepovi s lajsnom. Iznad duljine lijevog i desnog rukava izvezena su po dva pletera zlatnim/srebrnim koncem. Na lijevom i desnom rukavu u gornjem dijelu našivena je oznaka *POLICIJA MUP RH*. Na ramenu kaputa prišiveni su tuneli za oznaku zvanja policijskog službenika koji se kopčaju gumbom sa stiliziranom oznakom RH. S unutarnje strane kaputa s lijeve i desne strane nalaze se džepovi.

- **Cipele svećane muške**; izrađene od prirodne kože, crne boje na vezanje.

- **Cipele svećane ženske**; izrađene od prirodne kože, crne boje, modela klasične salonke s nižom potpeticom.

- **Košulja svećana bijela kratkih rukava muška i ženska**; klasičnog kroja s dva džepa s našivenim nosačem za značku iznad lijevog džepa. Na ramenima su prišiveni držači za naramenice s oznakom zvanja policijskog službenika koji se kopčaju gumbom sa oznakom RH, zlatne boje. Na oba rukava prišivena je oznaka *POLICIJA MUP RH*.

- **Košulja svečana bijela dugih rukava muška i ženska;** klasičnog je kroja s jednim džepom bez poklopca.

- **Kravata svečana;** tkani vez, tamno plave/svijetlo sive boje sa znakom MUP-a žute/plave boje, na vezanje

- **Marama svečana;** tkani vez, tamno plave/svijetlo sive boje sa znakom MUP-a žute/plave boje.

- **Čarape muške;** klasične sokne, crne boje.

- **Čarape ženske;** najlon, crne boje.

- **Remen muški i ženski;** od crne kože s metalnom zlatno/srebrnom kopčom s reljefno utisnutom oznakom *RH* okruženom hrvatskim tropletom.

- **Igla za kravatu;** zlatne/srebrne boje, izrađena od metala. Na sredini igle nalazi se znak *MUP RH*.

- **Nosač za zamjenice i odlikovanja;** izrađen od lima.“ (Uredba o izgledu odora policijskih službenika Ministarstva unutarnjih poslova čl. 31 NN 88/2011)

Policijski službenici specijalne policije umjesto kape nose beretku koja je crne boje, na sredini prednjeg dijela s lijeve strane našiven je grb *RH* koji je strojno izvezen zlatnim koncem na crnoj podlozi. Gore navedenom Uredbom propisani su i dijelovi svečane policijske odore policijskih službenika koji u sklopu protokolarnih aktivnosti obavljaju poslove pratnje državnih dužnosnika na motociklu, a to su: svečana motoristička jakna, svečane motorističke hlače, beretka, svečani motoristički remen i svečane motorističke rukavice. Policijski službenici koji obavljaju poslove u počasnom vodu uz osnovnu svečanu odoru zadužuju još visoke crne čizme sa sarama do koljena. U čizme idu svečane hlače, a remen se nosi preko sakoa. Uz sve navedeno policijski službenici u počasnom vodu nose i bijele rukavice, klasičnog kroja s prstima. (Uredba o izgledu odora policijskih službenika Ministarstva unutarnjih poslova čl. 33. i 35. NN 88/2011)

Policijski službenici koji službu ne obavljaju u odori ponekad se nalaze u nedoumici kako se odjenuti. Prema Mikoliću 2002 kako se obući za neki svečani

prijem ovisi o tome što pozivatelj svečanosti zahtijeva, a to se obično na pozivnici naznači, odnosno o kojem odijelu je riječ. Ukoliko to nije tako za muškarce Mikolić 2002 preporuča tamno odijelo, kravatu, košulju (s bijelom bojom se ne može pogriješiti) i zatvorene cipele. Nisu dozvoljeni sportska odjeća i obuća, traper i bez obzira o kakvim vremenskim prilikama se radi kratki rukavi. Odijevanje policijskih službenika u svečanim prilikama značajno je jednostavnije.

Kod odijevanja žena situacija je malo složenija i ovisi o kakvoj situaciji se radi. Tako ukoliko se radi o bilateralnim sastancima i konferencijama preporučuje se da se nose tamnija odijela s hlačama, a prigode poput večera dobrodošlice i svečanih akademija zahtijevaju kostim, kratke suknje do pola koljena, a u rijetkim prigodama i duge svečane haljine. Mikolić 2002 navodi kako bez obzira o kojem se godišnjem dobru radi svaka žena treba nositi čarape, mini suknje i dekoltei nisu poželjni kao niti žarke i upadljive boje. Svjetlije boje dozvoljeno je nositi u ljetno doba, ukoliko pozivom nije propisana boja. Bit ovakvog odijevanja jest odavanje počasti i poštivanja prema svrsi održavanja ceremonijala.

3.3. Ponašanje policijskih službenika za vrijeme svećanih događaja

„Poslovno ponašanje predstavlja utvrđene osnovne organizacijske vrijednosti neke organizacije te načela i standarde poslovnog ponašanja koja su u suglasju s općeprihvaćenim, moralnim, etičkim i profesionalnim normama i društveno odgovorim ponašanjem“. (Petrokemija d.d., Kodeks poslovnog ponašanja)

Primjereno poslovno ponašanje ima veliku ulogu u poslovnoj karijeri bilo koje firme, a osobito u policiji koja je javna služba i ima veliku popraćenost javnosti, stoga njezin uspjeh ne ovisi samo o njezinom radu već i o ponašanju policijskih službenika. Stoga je izrazito bitno da ponašanje policijskih službenika bude dolično službi kojoj pripadaju, a koje je i uređeno zakonski. Kako se policijski službenici trebaju ponašati za vrijeme obavljanja službe i postupanje policijskih službenika propisano je Zakonom o policiji NN 34/11, 130/12, 89/14, 151/14, 33/15, 121/16 I 66/19, Zakonom o policijskim poslovima i ovlastima NN 76/09, 92/14 I 70/19, Pravilnikom o načinu postupanja policijskih službenika NN 89/10, 76/15, Etičkim kodeksom policijskih službenika NN 62/12 i Etičkim kodeksom državnih službenika NN 40/11 i 13/12.

Ponašanje policijskih službenika za vrijeme svećanih događaja poput državnih blagdana nije propisano nikakvim zakonom niti pravilnikom. Zakonom nisu propisana niti pravila ponašanja policijskih službenika za vrijeme izvođenja himne niti na koji način se pozdravlja zastava i himna, već se u takvim prilikama primjenjuju Smjernice glavnog ravnatelja policije o ponašanju i izgledu policijskih službenika koje su interni dokumenti Ministarstva unutarnjih poslova i kao takvi su zaštićeni od javosti i nije ih moguće citirati.

Prema Balgač 2010 prilikom izvođenja himne pravilo je da se ustane u stavu mirno, s blago spuštenim rukama niz bedra i oda se počast sviranju himne. Ukoliko osoba ima pokrivenu glavu kapom ili šeširom poželjno je da u znak poštovanja skine kapu ili šešir. Također uvriježilo se i pravilo da se u trenutku sviranja himne okreće prema zastavi RH.

Bez obzira što u Ministarstvu unutarnjih poslova ne postoji zakon koji propisuje ovakva ponašanja u praksi se policijski službenici pridržavaju ovakvih pravila. Za vrijeme sviranja himne, gledaju u smjeru zastave RH, skidaju kapu i stoje u stavu *pozor* (ruke spuštene niz bedra). Policijski službenici kapu skidaju i prilikom ulaska u sve zatvorene prostore kao i prilikom iskazivanja sućuti obitelji preminulog policijskog službenika.

4. Posljednji ispraćaj i komemoracija policijskih službenika

Policijski službenici služe javnom dobru i svakodnevno svoje živote stavljaju na kocku. Kada život izgube u vršenju službe ili na neki drugi način, njihovi sprovodi bi trebali odražavati čast i poštovanje prema njihovoj službi i pripadnosti. Često takvi sprovodi privuku stotine uniformiranih policajaca iz cijele zemlje.

Do 1995. godine u Ministarstvu unutarnjih poslova nije postojao organizacijsko, pravni i zakonski okvir na temelju kojega bi se provodila sahrana i komemoracija policijskih službenika. Međutim društveno povijesna klima u kojoj se RH nalazi u tome vremenu te velik broj smrtnih stradanja policijskih službenika tijekom ratnoga razdoblja, ali i kasnije stradavanje za vrijeme obavljanja policijske službe ili prirodno odumiranje potaklo je i ubrzalo stvaranje nekih obrisa provođenja sahrana i odavanja počasti. 1995. godine stvaraju se prvi uvjeti za organizirano protokolarno odavanje počasti policijskim licima. Ministarstvo unutarnjih poslova 14. ožujka 1995. godine pod brojem 511-01-62-9093/1-1995 donosi zakonsko pravni okvir pod nazivom Naputak o postupanju povodom smrtnog stradavanja ovlaštenih službenih osoba, pripadnika Ministarstva, o obredu pogreba te o načinu pružanja skrbi obiteljima poginulih pripadnika Ministarstva unutarnjih poslova. (Balgáč 2010: 48)

Spomenuti Naputak detaljno razrađuje svaki aspekt tijekom pogibelji djelatnika Ministarstva unutarnjih poslova. U njemu se definiraju postupci pomoći obiteljima

(materijalne i nematerijalne), a osim toga jasno su definirani i postupci odavanja počasti tijekom samog pogreba i komemoracije.

2011. godine Zakon o policiji u čl. 25. propisuje da okolnosti pod kojima su policijski službenik ili osoba koja pruži pomoć policijskom službeniku u obavljanju policijskih poslova izgubili život ili zadobili ozljede, kao i okolnosti pod kojima su osobe pružale pomoć policijskom službeniku i posljedice koje su tim povodom nastale utvrđuje povjerenstvo koje imenuje ministar. Na temelju toga članka Ministar unutarnjih poslova donosi Pravilnik o načinu ostvarivanja prava u slučaju gubitka života ili ozljede policijskog službenika te osobe koja je pružila pomoć policijskom službeniku u obavljanju policijskih poslova, a koji Pravilnik je objavljen u Narodnim novinama broj 113/2012 dana 12.10.2012. godine, a danom stupanja na snagu ovog Pravilnika prestaje važiti do tad važeći Naputak. (Zakon o policiji, NN 34/11, 130/12, 89/14, 151/14, 33/15, 121/16, 66/19)

U nastavku rada detaljno će se obraditi postupak organizacije i tijeka posljednjeg ispraćaja policijskih službenika.

4.1. Zakonska osnova u slučaju gubitka života policijskog službenika

Pravilnik o načinu ostvarivanja prava u slučaju gubitka života ili ozljede policijskog službenika te osobe koja je pružila pomoć policijskom službeniku u obavljanju policijskih poslova jasno definira koga i u kojem vremenskom roku treba obavijestiti kada dođe do stradavanja službene osobe koja je zaposlenik Ministarstva unutarnjih poslova.

Članak 2. ovoga Pravilnika glasi:

„Ukoliko policijski službenik izgubi život u/ili povodom obavljanja policijskih poslova rukovoditelj ustrojstvene jedinice u kojoj je policijski službenik radio, odmah izvješćuje načelnika policijske uprave odnosno nadležnog rukovoditelja ustrojstvene jedinice u sjedištu Ministarstva unutarnjih poslova koji o tome izvješćuje glavnog ravnatelja policije.

Rukovoditelj iz stavka 1. ovog članka, o gubitku života policijskog službenika, odmah izvješćuje pisanim putem Operativno-komunikacijski centar policije koji o tome pisanim putem izvješćuje ustrojstvenu jedinicu Ministarstva nadležnu za ljudske potencijale.

Rukovoditelj iz stavka 1. ovoga članka ili osobu koju on ovlasti, o gubitku života policijskog službenika obavještava njegovu obitelj.“ (Pravilnik o načinu ostvarivanja prava u slučaju gubitka života ili ozljede policijskog službenika te osobe koja je pružila pomoć policijskom službeniku u obavljanju policijskih poslova, NN 113/2012)

Prema članku 3. istog Pravilnika:

„U slučaju iz čl. 2. ovoga Pravilnika načelnik policijske uprave, odnosno rukovoditelj ustrojstvene jedinice u sjedištu Ministarstva, podatke o policijskom službeniku koji je izgubio život i njegovoj obitelji odmah dostavlja ustrojstvenoj jedinici nadležnoj za ljudske potencijale Ministarstva.

Podaci iz stavka 1. ovoga čl. dostavljaju se na obrascu (Prilog 2) koji je u prilogu Pravilnika i njegov je sastavni dio.

Pomoćnik ministra nadležan za ljudske potencijale donosi odluku o pravu na jednokratnu novčanu pomoć članovima obitelji koju je uzdržavao policijski službenik te o pravu na troškove pogreba.

Odluka iz stavka 3. ovoga članka dostavlja se nadležnoj policijskoj upravi odnosno ustrojstvenoj jedinici nadležnoj za financijske poslove u sjedištu Ministarstva.“ (Pravilnik o načinu ostvarivanja prava u slučaju gubitka života ili ozljede policijskog službenika te osobe koja je pružila pomoć policijskom službeniku u obavljanju policijskih poslova, NN 113/2012)

Članak 4. Pravilnika:

„Policijska uprava, odnosno ustrojstvena jedinica Ministarstva nadležna za ljudske potencijale organizirat će u skladu sa željama obitelji, prijevoz pokojnika u mjesto pogreba te ostale radnje u vezi s pogrebom.

Sve radnje oko izvješćivanja, pripreme i obreda pogreba su žurne.“ (Pravilnik o načinu ostvarivanja prava u slučaju gubitka života ili ozljede policijskog službenika te osobe koja je pružila pomoć policijskom službeniku u obavljanju policijskih poslova, NN 113/2012)

Članak 5. istog Pravilnika:

„Kada je policijski službenik izgubio život u obavljanju policijskih poslova ili povodom obavljanja policijskih poslova, pogrebne troškove snosi Ministarstvo.

Pogrebnim troškovima smatraju se:

- troškovi prijevoza posmrtnih ostataka do mjesta pokopa,
- grobno mjesto ako obitelj nema grobno mjesto,
- pogrebna oprema ili oprema za kremiranje (lijes, nadgrobni znak - križ ili drugo, tekstilna garnitura ili limeni uložak, mali križ za lijes i nadgrobni znak, pločica s tekstom i pokrov),

- usluga komunalnog poduzeća u vezi pogreba,
- troškovi glazbe za odavanje počasti,
- troškovi vjerskog obreda
- tiskanje osmrtnice, objava osmrtnice u jednim dnevnim novinama
- uvećanje i uramljivanje fotografije
- policijska odora,
- vijenac od svježeg cvijeća sa grbom RH (Ministarstvo i policijska uprava),
- zastava RH.“ (Pravilnik o načinu ostvarivanja prava u slučaju gubitka života ili ozljede policijskog službenika te osobe koja je pružila pomoć policijskom službeniku u obavljanju policijskih poslova, NN 113/2012)

4.2. Obavještanje obitelji o smrti

Ukoliko policijski službenik život izgubi na poslu za vrijeme obavljanja službe, prije same pripreme pogreba, rukovoditelj policijske postaje/uprave u kojoj je radio ima obavezu o tome obavijestiti njegovu obitelj, a što se također može smatrati oblikom protokola s obzirom da je ustaljeni način ponašanja u takvim situacijama. U praksi to obavljaju dva policijska službenika koja prema Ireni Cajner Mraović 2003 imaju dvije osnovne zadaće: pripremu i priopćavanje.

Priprema sadržava: vrijeme i mjesto smrti, uzrok smrti, mjesto na kojem se nalaze stvari koje su pripadale preminulom policijskom službeniku, mjesto i broj telefona gdje se nalazi tijelo, gdje i kada treba doći radi identifikacije te vrijeme i mjesto obdukcije. (Irena Cajner Mraović, 2003: 179)

Kod priopćavanja obitelji o smrti njenog člana, policijski službenici se na vratima najprije moraju predstaviti i pitati da li smiju ući. Potom kako bi obitelj pripremili za ono što slijedi, priopćavaju „imamo za vas vrlo lošu vijest“ i izravno i jednostavno ih izvijeste o smrtnom slučaju. Govore im o činjenicama koje poznaju i gdje mogu dobiti više podataka. Nije preporučljivo da policijski službenici grle članove obitelji, ali

ukoliko je potrebno oni mogu zagrliti njih. Obitelj se pušta da govori ukoliko ima potrebu, a policijski službenici ih slušaju. Policijski službenici uglavnom ostaju uz obitelj dok ne dođe neki bliski rođak, prijatelj ili dok nisu sigurni da se obitelj preminulog policijskog službenika dalje mogu sami nositi sa činjenicom koju su upravo dobili. (Irena Cajner Mraović, 2003: 179-180)

Ovakav način obavještavanja obitelji o smrti nije propisan zakonom, ali se u praksi koristi na isti način bilo da se radi o obavještavanju obitelji o smrti policijskog službenika ili smrti neke druge osobe.

4.3. Protokol obavještavanja nadležnih institucija o smrti preminulog člana policije

U ovom dijelu autorica nastoji prikazati protokol obavještavanja nadležnih institucija o smrti preminulog člana obitelji policije od početne faze do finalne. Navedeni su primjeri iz prakse rada Policijske uprave Zagrebačke o zaprimanju obavijesti o smrti bivšeg pripadnika policije, hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata te angažiranju policijskih službenika i organiziranju odavanja posljednje počasti. Svi primjeri koji su niže navedeni su primjeri stvarnih pisanih obavijesti, a s obzirom da se radi o unutarnjim internim dokumentima neke stvari poput urudžbenih brojeva, imena preminulih su radi zaštite podataka uklonjeni.

Ponajprije Gradski ured za branitelje obavještava Policijsku upravu o smrti preminulog člana policije i od uprave kojoj preminuli pripada traže odavanje počasti na sahrani. Od Policijske uprave traže da osigura: počasnu stražu, počasni postroj, ispraćaj do grobnog mjesta, nošenje vijenaca, križa i slike, skidanje i slaganje zastave RH te predaju zastave članu obitelji, počasni pucanj i ispraćaj umrlog. Policijska uprava o zaprimljenoj obavijesti obavještava Sektor pravnih, financijskih i tehničkih poslova, Službu za pravne poslove i ljudske potencijale koja potom preuzima daljnju organizaciju sprovoda. Primjer takve pisane obavijesti prikazan je na slici 1.

INBOUND MULTIPARTITE FAX RECEIVED

TIME RECEIVED: JANUARY 22, 2021 AT 11:40:57 AM GMT+1
 2021 01/22 11:43 FAX 6100360

REMOTE CODE: 6100360
 ARI: 06100360
 DURATION: 102
 PAGES: 3
 STATUS: Received

001/003

46/21
 04
 03
 19

REPUBLIKA HRVATSKA
 GRAD ZAGREB
 GRADSKI URED ZA BRANITELJE

KLASA:
 UR.BROJ:
 Zagreb, 22. siječnja 2021.

MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA
 POLICIJSKA UPRAVA ZAGREBAČKA
 n/p Načelnika PU
 fax: 4563-178
 fax: 4563-183

22 -01- 2021

PREDMET: pok. umrli hrvatski branitelj iz Domovinskog rata,
 - odavanje vojne počasti na sahrani,
 - traži se

Molimo Vas da osigurate odavanje počasti: počasnu stražu, počasni postroj i ispraćaj do grobnog mjesta, nošenje vijenca, križa i slike, skidanje i slaganje zastave RH i predavanje iste članu obitelji te počasni pucanj na ispraćaju umrlog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, rod. , pripadnika MUP-a (status status hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata od 18.09.1991.-30.06.1996.).

Ispraćaj će biti u ponedjeljak, 25. siječnja 2021. godine u 12,00 sati na gradskom groblju Krematorij u Zagrebu (velika dvorana).

Na ispraćaj molimo doći najkasnije 45 minuta prije početka sahrane.

Ukoliko navedenu zamolbu nije moguće realizirati, molimo da se o istome pismeno očitujete na broj faksa:01/6100 360, (kontakt telefon:01/6100 385).

Zastavu RH prema želji obitelji uručiti sinu.

S poštovanjem,

PROČELNICA
 Vesna Helfrih, dipl.jur.
 11. 2. 2021.

Dostaviti:
 1. Naslovu
 2. Pismohrana, ovdje

Slika 1: Pisana obavijest Gradskog ureda za branitelje Policijskoj upravi Zagrebačkoj o smrti pričuvnog člana policije

Izvor: MUP RH osobni kontakti autorice

Služba za pravne poslove i ljudske potencijale upućuje pisanu obavijest Sektoru policije i od Sektora policije traže organiziranje odavanja počasti. Sektor policije dužan je osigurati potreban broj policijskih službenika koji će sudjelovati u protokolu, napraviti specifikaciju troškova odavanja počasti i odrediti kome se točno predaje zastava RH. Primjer takve obavijesti prikazan je na slici 2.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA
POLICIJSKA UPRAVA ZAGREBAČKA
SEKTOR PRAVNIH, FINANCIJSKIH
I TEHNIČKIH POSLOVA
SLUŽBA ZA PRAVNE POSLOVE
I LJUDSKE POTENCIJALE

Broj:
Zagreb, 17. studenog 2020.

SEKTOR POLICIJE
n/p načelnika, gospodina NN

PREDMET: Pok. _____ NN,
- organiziranje odavanja počasti

Poštovani,

sukladno čl. 137. Zakona o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji (NN 121/17, 98/19), u obvezi je Policijske uprave zagrebačke osigurati odavanje počasti na pogrebu preminulog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata pok. _____ NN, rođ. _____ godine, bivšeg pripadnika pričuvnog sastava Policijske uprave zagrebačke.

Sahrana pokojnog _____ bit će u **četvrtak, 19. studenog 2020. godine, u 15,30 sati, na gradskom groblju Miroševac u Zagrebu.**

Vežano za naprijed navedeno, molimo da osigurate potreban broj policijskih službenika koji će sudjelovati u protokolu iskazivanja posljednje počasti preminulom hrvatskom branitelju iz Domovinskog rata.

Zastavu Republike Hrvatske potrebno je uručiti _____.

Također, molimo da napravite specifikaciju troškova sukladno Sporazumu o odavanju vojne počasti na pogrebima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, te nam istu dostavite.

S poštovanjem,

VODITELJ SLUŽBE

NN

O tome obavijest:
- Interventna jedinica policije
- Služba za javni red

Slika 2: Pisana obavijest Službe za pravne poslove i ljudske potencijale
Sektoru policije o organiziranju odavanja počasti

Izvor: MUP RH osobni kontakti autorice

Nakon toga Sektor policije šalje pisanu obavijest Službi za javni red, koja je dužna odrediti policijskog službenika koji će rukovoditi provođenjem zadaća policijskih službenika temeljne i interventne jedinice policije prilikom odavanja posljednje počasti na pogrebu. Policijski službenik Službe za javni red dužan je doći na mjesto održavanja pokopa bar sat vremena prije samog sprovoda. Služba za javni red upućuje pisanu obavijest interventnoj jedinici policije čija je dužnost odrediti rukovoditelja i potreban broj policijskih službenika za počasnu paljbu. Interventna policija treba osigurati i šest policijskih službenika za posljednju izmjenu počasne straže, a koji će također i skinuti i složiti zastavu RH te je uručiti članu obitelji. Dužni su doći na mjesto održavanja sprovoda bar 45 min prije samog početka i stupiti u kontakt s policijskim službenikom Službe za javni red s kojim će koordinirati daljnje zadaće.

Osim interventne policije zadaću prisustvovanja i odavanja počasti imaju i policijski službenici temeljne policije. Najčešće su to dva policijska službenika policijske postaje na čijem se terenu održava sprovod i jedan policijski službenik najbliže policijske postaje. Na groblje su dužni doći najmanje 45 min prije početka i stupiti u kontakt s policijskim službenikom Službe za javni red od kojeg će dobiti daljnje upute za sudjelovanje u protokolu iskazivanja posljednje počasti. Primjeri ovakve pismene obavijesti prikazani su u slikama 3 i 4 u nastavku:

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA
POLICIJSKA UPRAVA ZAGREBAČKA
SEKTOR POLICIJE

Broj:
Zagreb, 17. studenog 2020.

SLUŽBA ZA JAVNI RED
n/p voditelja
INTERVENTNA JEDINICA POLICIJE ZAGREB
n/p zapovjednika
III. POLICIJSKA POSTAJA ZAGREB
POLICIJSKA POSTAJA SESVETE
n/p načelnika

PREDMET: pokojni NN _____,
odavanje posljednje počasti,
angažiranje policijskih službenika, nalaže se.-

VEZA: Dopis Sektora pravnih, finansijskih i tehničkih poslova.

Poštovani,

19. studenog 2020. godine u 15,30 sati na gradskom groblju Miroševac u Zagrebu organizirat će se odavanje posljednje počasti za preminulog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, bivšeg pripadnika pričuvnog sastava ove Policijske uprave pokojnog _____.

Sukladno odredbama Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, Policijska uprava zagrebačka osigurat će odavanje posljednje počasti na pogrebu, u svezi čega ste dužni poduzeti sljedeće:

SLUŽBA ZA JAVNI RED

Odrediti policijskog službenika koji će rukovoditi provođenjem zadaća policijskih službenika temeljne policije i Interventne jedinice policije prilikom odavanja posljednje počasti na pogrebu.

Navedeni policijski službenik dužan je doći na **gradsko groblje Miroševac u Zagrebu, u četvrtak, 19. studenog 2020. godine u 14,40 sati.**

Slika 3: Pisana obavijest Sektora policije Službi za javni red, interventnoj jedinici policije i policijskih postajama o angažiranju policijskih službenika

Izvor: MUP RH osobni kontakti autorice

INTERVENTNA JEDINICA POLICIJE

Odrediti **rukovoditelja i potreban broj policijskih službenika** Interventne jedinice policije za **počasnu paljbu**.

Odrediti **6 policijskih službenika** Interventne jedinice policije za **posljednju izmjenju počasne straže**, a isti će skidati i slagati zastavu RH te ju uručiti **supruzi NN**.

Navedeni policijski službenici dužni su doći na **gradsko groblje Miroševac u Zagrebu, u četvrtak, 19. studenog 2020. godine u 14,45 sati** gdje će stupiti u kontakt s policijskim službenikom Službe za javni red s kojim će koordinirati daljnje zadaće.

III. POLICIJSKA POSTAJA ZAGREB, PP SESVETE

III. PP Zagreb - 2 policijska službenika
PP Sesevete - 1 policijski službenik

Navedeni policijski službenici dužni su doći na **gradsko groblje Miroševac u Zagrebu, u četvrtak, 19. studenog 2020. godine u 14,45 sati** gdje će stupiti u kontakt s policijskim službenikom Službe za javni red od kojeg će dobiti daljnje zadaće za sudjelovanje u protokolu iskazivanja posljednje počasti preminulom hrvatskom branitelju iz Domovinskog rata.

Po završetku angažmana policijskih službenika sačinite izvješće iz kojeg će biti vidljivi troškovi prouzročeni angažmanom policijskih službenika i to:

- broj angažiranih policijskih službenika,
 - vrijeme angažiranja policijskih službenika (utrošeni sati),
 - broj vozila koje su koristili,
 - prijeđeni kilometri (odlazak i povratak),
 - eventualni broj ostvarenih prekovremenih sati.
- Navedeno izvješće dostavite na javnu mapu Službe za javni red.

S poštovanjem,

NAČELNIK

NN

O TOME OBAVIJEST:

1. Sektor pravnih, financijskih i tehničkih poslova. -

Slika 4: Pisana obavijest Sektora policije Službi za javni red, interventnoj jedinici policije i policijskih postajama o angažiranju policijskih službenika

Izvor: MUP RH osobni kontakti autorice

4.4. Osnovne pripreme pogreba policijskoga službenika

„Glavni ravnatelj policije, načelnik policijske uprave, rukovoditelj nadležne ustrojstvene jedinice u sjedištu Ministarstva te rukovoditelj ustrojstvene jedinice u kojoj je policijski službenik radio ili osobe koje oni ovlaste prisustvuju pogrebu i ujedno predstavljaju Ministarstvo.“ (Pravilnik o načinu ostvarivanja prava u slučaju gubitka života ili ozljede policijskog službenika te osobe koja je pružila pomoć policijskom službeniku u obavljanju policijskih poslova, NN 113/2012)

Za pogreb se osigurava:

- **Počasni odred** policije od najmanje 16 policijskih službenika do najviše 20 policijskih službenika naoružanih puškama. Načelnik policijske uprave određuje tko će biti vođa počasnoga odreda, također i broj policijskih službenika koji će sudjelovati u počasnome odredu.

- **Policijske službenike čija je uloga nošenje nadgrobnog znaka** (u RH s obzirom na vjersku strukturu najčešće se radi o križu, no to nije pravilo. Jednako se postupa prema svim policijskim službenicima neovisno njihovoj nacionalnosti ili vjerskoj opredijeljenosti), **vijence i lijes**. Policijske službenike zadužene za ovaj dio određuje zapovjednik ustrojstvene jedinice kojoj je policijski službenik pripadao, a uglavnom su to policijski službenici koji su bili najbliži sa pokojnim kolegom.

- **Počasna straža** koju čini šest policijskih službenika naoružanih puškama s noževima.

- **Glazba**; pokojniku se osigurava i glazbeni zbor policijske uprave, odnosno može biti i mjesni glazbeni orkestar.

Djelatnici policijske uprave brinu i o uređenju mrtvačnice i rasporedu prisutnih osoba. Sam izgled mrtvačnice uvijek je poželjno dogovoriti i sa obitelji pokojnika. Ono što je najbitnije jeste da se Hrvatska zastava nalazi na lijesu. Ispred lijesa postavlja se slika pokojnika te njegova odlikovanja ukoliko ih posjeduje. Također je potrebno rasporediti i vijence: vijenac od strane Ministarstva unutarnjih poslova, Ravnateljstva

policije i policijske uprave čiji je zaposlenik bio pokojni policijski službenik. (Balgač 2010: 48)

Slika 5: Posljednji ispraćaj poginulog policajca Ivana Grbavca

Izvor: URL: <https://www.pixsell.hr/agency/pxl-standard-news/zagreb-posljednji-ispracaj-poginulog-policajca-grbavca-markovom-polju-gallery-26870/>, (29.01.2021.)

4.5. Postupak provođenja pogreba

Zapovjednik počasne straže osoba je koja vodi protokol pogreba policijskog službenika. On daje znak koji je signal počasnoj straži da izađe iz prostora u kojemu se nalazi lijes. Potom se počasna straža smjesti uz mrtvačnicu. Policijski službenici zaduženi za nošenje iznose lijes iz mrtvačnice. U trenutku podizanja lijesa zapovjednik određuje stav *POZOR* i potom se izvodi posmrtna glazba. Policijski službenici tijekom sviranja posmrtno glazbe lijes stavljaju na posmrtna kola te po prestanku sviranja glazbe dolazi vrijeme za vjerski dio pogreba. Po završetku vjerskoga obreda održavaju se posmrtni govori. Posmrtni govor može održavati jedna osoba ili više, no tijekom organiziranja pogreba potrebno je odlučiti da li će oproštajni govor održati glavni ravnatelj policije, načelnik policijske uprave ili neposredni rukovoditelj poginulog policijskog službenika. Jasno je da na svakome pogrebu policijskih službenika ne

mogu prisustvovati Ministar ili Ravnatelj policije. Po završetku govora kreće posmrtna povorka. Posmrtna povorka također ima svoj protokolarni redosljed. Redosljed je sljedeći:

- Nositelj nadgrobnoa obilježja (križ),
 - nosači vijenaca,
 - muškarci u civilu,
 - muškarci u odori,
 - počasni odred,
 - glazba,
 - nositelj fonografije,
 - svećenik,
 - lijes pokojnika - uz lijes korača počasna garda,
 - članovi obitelji idu iza lijesa obitelji,
 - na kraju povorke idu sve prisutne osobe koje su sudionici sprovoda.
- (Balgáč 2010: 49)

Slika 6: Nosači križa i slike preminulog policajca Ivana Grbavac

Izvor URL: <https://www.pixsell.hr/agency/pxl-standard-news/zagreb-posljednji-ispracak-poginulog-policajca-grbavca-markovom-polju-gallery-26870/>, (29.01.2021.)

Slika 7: Nosači vijenaca

Izvor: URL: <https://www.pixsell.hr/agency/pxl-standard-news/zagreb-posljednji-isprcaj-poginulog-policaajca-grbavca-markovom-polju-gallery-26870/?page=3> , (29.01.2021.)

Slika 8: Muškarci u civilu i odori

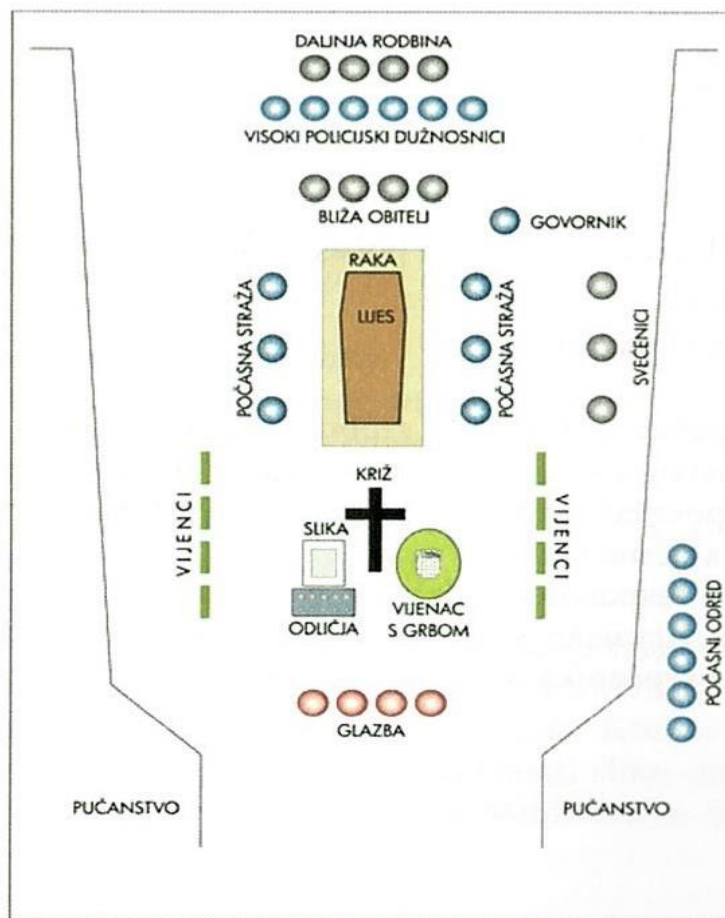
Izvor URL: <https://www.pixsell.hr/agency/pxl-standard-news/zagreb-posljednji-ispracaj-poginulog-policaajca-grbavca-markovom-polju-gallery-26870/>, (29.01.2021.)

Slika 9: Lijes pokojnog Ivana Grbavca i počasna straža koja korača uz lijes

Izvor: URL: <https://www.pixsell.hr/agency/pxl-standard-news/zagreb-posljednji-ispracaj-poginulog-policaajca-grbavca-markovom-polju-gallery-26870/>, (29.01.2021.)

Kada povorka dođe do mjesta, lijes se polaže u raku. Tada također slijedi protokolarni postupak: lijevo i desno od lijesa nalazi se počasna straža. Uz lijes dolazi bliža rodbina, iza njih visoki policijski dužnosnici, a potom daljnja rodbina. Raspored sudionika je prikazan na slici 10.

Slika 10: Raspored sudionika pogreba oko pogrebnog mjesta

(Izvor: Balgač 2010: 50)

Po raspoređivanju svih sudionika održava se posmrtni govor, skidanje zastave RH s lijesa, počasna paljba, sviranje himne, potom vjerski običaji i završetak sprovoda. (Balgač 2010: 49)

4.5.1. Zastava Republike Hrvatske

Poginuli policijski službenik ima pravo na odavanje posmrtno časti. Na službene prostorije Ministarstva diže se crna zastava, a ako je došlo do proglašenja dana žalosti, uz dignutu crnu zastavu, državna zastava spušta se na pola stijega. Prema Heimeru 2008 točno je definiran protokol podizanja zastave kod dana žalosti. Prvotno se zastava ističe na pola stijega da se prvo istakne do njegova vrha, potom slijede uobičajene počasti: ustajanje, pozdravljanje, izvođenje himne RH, a zatim se spušta za visinu najmanje jedne širine zastave, ali ne više od dvije.

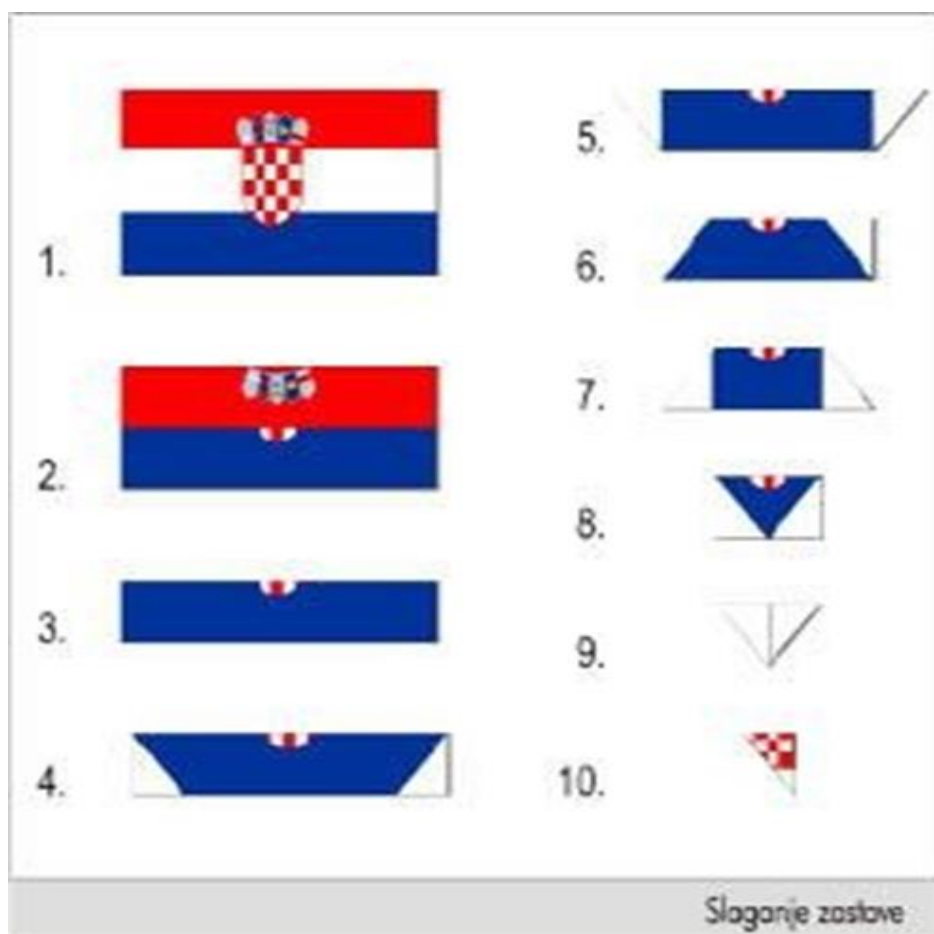

Slika 11: Primjer zastave na pola stijega

Izvor: URL: https://direktno.hr/upload/images/thumb/cms-image-000037542_970xr.jpg , 20.02.2021.

Heimer 2008. propisuje i na koji se točno način zastava polaže na lijes. Crvena pruga treba biti s lijeve strane, gledano sprijeda, a kopljena strana iznad gornje strane lijesa. Prije polaganja lijesa u grob zastava se skida s lijesa, ceremonijalno se savija i predaje najbližoj rodbini pokojnika (supruga, djeca, majka). Postupak skidanja zastave

s lijesa uvijek se odvija na isti način te se policijski službenici uvijek drže reda slaganja, prikazano na slici 12.

Slika 12: Slaganje zastave po propisu

Izvor: URL: https://www.propisi.hr/files/image/331_924%20Sloka%201.jpg
, 20.01.2021.

Ceremonijalno zastavu savijaju četiri pa zatim dva policijska službenika od kojih ju jedan po završetku presavijanja predaje rukovoditelju i pri tome pozdravlja rukom. Rukovoditelj ceremonijalno presavijenu zastavu zajedno sa slikom i odlikovanjem predaje unaprijed utvrđenom članu obitelji uz riječi „U ime Republike Hrvatske predajem ovaj stijeg kao znak vječne zahvalnosti.“ Ako policijski službenik nema obitelj zastava se predaje njegovom rukovoditelju. (Balgač, 2010: 51)

Slika 13: Skidanje zastave sa lijesa

Izvor: URL: <https://www.pixsell.hr/agency/pxl-standard-news/zagreb-posljednji-ispracaj-poginulog-policajca-grbavca-markovom-polju-gallery-26870/>, 29.01.2021.

Slika 14: Predaja zastave i slike obitelji pokojnika

Izvor: URL: <https://www.pixsell.hr/agency/pxl-standard-news/zagreb-posljednji-ispracaj-poginulog-policaajca-grbavca-markovom-polju-gallery-26870/>, 29.01.2021.

4.5.2. Počasna straža

Počasna straža sastoji se od šest policijskih službenika koji stoje lijevo i desno od lijesa, 20 minuta prije samog početka pogreba. Tijekom tih 20 minuta izmjenjuje se počasna straža, najmanje dvije izmjene, svaka po 10 minuta. Moguće je organizirati i više od dvije postavne počasne straže. O tome koliko će postavna počasna straža biti ovisi i o tome gdje se policijski službenik nalazio u hijerarhiji organizacije, ali i o načinu na koji je pokojni policijski službenik okončao svoj život.

4.5.3. Počasna paljba

Počasnu paljbu na sahranama policijskih djelatnika provodi počasni odred. Tijekom počasne paljbe ispaljuju se tri počasna pucnja, a izvode se iz dvovrsnog stroja dok zapovjednik počasnog odreda stoji desno tri koraka ispred desnokrilnog okrenut duž čela. (Balgač, 2010: 52)

„Izvršavanje počasne paljbe provodi se sukladno članku 16. Pravilnika kako slijedi:

„**odred počasni- PUCANJ**“- policijski službenici koji se nalaze u drugoj vrsti, istodobno lijevom nogom izlaze korak naprijed i ulijevo i stanu iza svoga para iz prve vrste. Potom se izdaje nova zapovijed:

„**SPREM**“- policijski službenici zauzimaju stav i pune puške s tri prazna metka. Zatim se zapovijeda:

„**UVIS CILJAJ**“- policijski službenici podižu puške i donose usadnik u zgib ramena, upravljaju cijev uvis pod kutom od 50 stupnjeva, a cijevi su poravnane u crti. Na zapovijed:

„**PUCAJ**“- svi policajci istovremeno pucaju. Potom se još dva puta ponavlja zapovijed pucaj. Po završetku trećeg pucnja slijedi nova zapovijed.

„**ODMAK-NI**“ , a potom

„**K NOZI**“

Kada se izvedu svi postupci zapovijeda se

„**U ZATILJAK!**“

Na tu zapovijed policijski službenici druge vrste u odreda odstupe desnom nogom korak nazad i udesno i stanu u zatiljak policijskom službeniku prve vrste i zatim se zapovijeda:

„**POČASNI POZDRAV!**“, nakon čega slijedi:

„**POZOR!**“ i

„NA MJESTU ODMOR!“ (Pravilnik o načinu ostvarivanja prava u slučaju gubitka života ili ozljede policijskog službenika te osobe koja je pružila pomoć policijskom službeniku u obavljanju policijskih poslova, NN 113/2012)

Primjer počasnog pucanja vidljiv je na slici 15.

Slika 15: Počasno pucanje

Izvor: URL: <https://www.pixsell.hr/agency/pxl-standard-news/zagreb-posljednji-ispracaj-poginulog-policaajca-grbavca-markovom-polju-gallery-26870/> ,
29.01.2021.

Nakon počasne paljbe izvodi se himna RH „Lijepa naša domovino“ uz odavanje uobičajenih počasti od strane svih prisutnih, a sukladno čl. 22. Zakona o grbu, zastavi i himni RH te zastavi i lenti predsjednika RH. (Zakon o grbu, zastavi i himni Republike Hrvatske te zastavi i lenti predsjednika Republike Hrvatske, NN 136/02.

4.6. Komemoracija

Protokol organizacije posljednjeg ispraćaja uključuje i održavanje komemoracije čijim činom odajemo počast preminulom policijskom službeniku. Komemoracija se održava na dan pogreba u prostorijama Ministarstva i u mjestu u kojem se održava pogreb. Sam protokol komemoracije dogovora se tijekom priprema za pogreb, a komemoracija bi trebala biti prilagođena osobama koje će biti nazočne. Protokolom se dogovara točno mjesto i vrijeme održavanja komemoracije. Prostor treba biti dovoljno velik da može primiti sve članove obitelji, državne dužnosnike i također policijske službenike koji imaju želju prisustvovati komemoraciji. Za članove obitelji treba osigurati dovoljno mjesta za sjedenje. U pripremi treba odrediti i redoslijed točaka: izvođenje himne RH, minutu šutnje, govornika i izvođenje glazbe koja bi bila primjerena komemoraciji. U Ministarstvu unutarnjih poslova uglavnom je uobičajena praksa da se za vrijeme komemoracije održava samo jedan govor i njega najčešće vodi glavni ravnatelj policije. (Balgač, 2010: 53)

Što se tiče uređenja prostora u kojem se komemoracija održava na vidljivom mjestu potrebo je pripremiti stol s fotografijom policijskog službenika s crnim florom, svijeće, cvijeće i odlikovanja policijskog službenika ukoliko ih posjeduje. U neposrednoj blizini stola izlaže se zastava Republike Hrvatske, Ministarstva unutarnjih poslova i policije. S lijeve i desne strane stola u svečanim policijskim odorama stoje u stavu „pozor“ dva policijska službenika kako je prikazano na slici 16.

Slika 16: Prikaz centralnog mjesta komemoracije

Izvor: URL: <https://www.pixsell.hr/agency/pxl-standard-news/zagreb-posljednji-ispracaj-poginulog-policaajca-grbavca-markovom-polju-gallery-26870/>, 29.01.2021.

Na samom ulazu u prostor u kojem se održava komemoracija osigurava se stol na kojem se nalazi knjiga žalosti. Osim prostora gdje se održava sama komemoracija, knjiga žalosti izlaže se i u policijskoj postaji/upravi u kojoj je poginuli policijski službenik radio.

Primjer protokola komemorativnog skupa iz prakse je protokol komemorativnog skupa za smrtno stradalog policijskog službenika policijske postaje Sesvete, Ivana Grbavca, koji je 5. svibnja 2009. godine dok je zajedno sa svojim kolegama sprječavao kazneno djelo razbojništva u poslovnici Raiffeisen banke u

Sesvetama izgubio život, a taj primjer protokola prikazan je prilogu ovog rada pod Prilog 3.

Spomenutoj komemoraciji uz užu i daljnju rodbinu nazočili su i tadašnji predsjednik RH Stjepan Mesić, ministar unutarnjih poslova Tomislav Karamarko, glavni ravnatelj policije Vladimir Faber, državni tajnici Ivica Buconjić, Ivo Bačić i Miljenko Radnić, načelnici policijskih Uprava i postaja te vojni ordinarij RH Juraj Jezerinac, brojni kolege smrtno stradalog policijskog službenika i prijatelji. (Središnji državni portal, 2009)

5. Analiza organizacije i protokola posljednjeg ispraćaja policijskih službenika i vojnih osoba

Komparacijskom analizom sadržaja koji su prikupljeni na internetskim stranicama, u stručnoj literaturi ali i u praksi te komunikaciji s djelatnicima Ministarstva obrane napravljena je usporedba postupka sahrane s državnim počastima. Iz dostupne literature postavljen je predmet istraživanja, cilj rada, hipoteze i metode istraživanja.

5.1. Predmet istraživanja

Predmet istraživanja ovog diplomskog rada je detaljno analizirati protokol posljednjeg ispraćaja policijskih službenika Ministarstva unutarnjih poslova te provesti usporedbu s protokolom posljednjeg ispraćaja vojnih osoba Ministarstva obrane RH. Analiza bi trebala potvrditi pretpostavku i tezu „kako djelatnici oba Ministarstava imaju sličan protokol tijekom sahrane“. Nastojati će se analizirati i zanimanje javnosti za sahrane djelatnika MUP-a i MORH-a, odnosno nastojati će se potvrditi postoji li veće zanimanje javnosti za sprovod poginulih djelatnika oba Ministarstva u onim slučajevima kada su poginuli u službi, odnosno kada je smrt posljedica bolesti ili privatnih događanja.

5.2. Hipoteze

Iz dostupne literature, postavljene su hipoteze:

Hipoteza 1: „Protokolarne sličnosti između sahrane djelatnika MORH-a i MUP-a su brojne i velike“

Hipoteza 2: „Postoje protokolarne razlike između sahrane djelatnika MORH-a MUP-a.“

Hipoteza 3: „Zainteresiranost javnosti za smrtno stradavanje i pokop djelatnika MORH-a i MUP-a značajno su veće kada se radi o nesretnom slučaju tijekom obavljanja službe.

5.3. Metodologija

Tijekom izrade diplomskog rada korištene su dvije metode; metoda deskripcije i metoda analiziranja. U prvome teorijskome dijelu rada za kreiranja metode deskripcije korištena je stručna literatura, dok je za drugi dio rada te metodu analize korištena metoda prikupljanja podataka od strane stručnih osoba u MORH-u i MUP-u te su se analizirali podaci sa internetski stranica o vijestima o smrtno stradalim nesretnim događajima čije su žrtve bili policajci i vojna lica. Najčešće korišteni web izvori jesu službene stranice Ministarstva unutarnjih poslova i Ministarstva obrane. Osim njih za dio oko prikupljanja vijesti o smrtnim događajima vezanim za smrtno stradale policajce i vojnike korištene su službene web stranice dnevnih portala poput Jutarnjeg lista, Večernjeg lista, regionalni portali Dnevno.hr, Net. Hr, Indeks. Tijekom istraživanja korištena su i vlastita iskustva i saznanja koja proizlaze iz struke te saznanja kolega koji su dio ureda protokola unutar Ministarstva unutarnjih poslova. Sama analiza biti će prikazana u tablici 1 i 2 uz konkretan primjer stradavanja policijskog službenika, odnosno stradavanja službenika Ministarstva obrane.

Tablica 1: Prikaz sličnosti i razlika u protokolarnim aktivnostima MUP-a i MORH-a

Izvor: Sistematizacija autorice, 2021.

Čimbenici analize	MUP RH	MORH
Odjel za protokol	Služba za protokol 7 djelatnika	Samostalni odjel za protokol 6 djelatnika
Protokolarni događaji	Državni blagdani, dan policije...	Državni blagdani, dan oružanih snaga ...
Svečana odora	Svečana policijska odora	Svečana odora, počasno ceremonijalna odora
Ponašanje za vrijeme izvođenja himne i pozdravljanje zastave	Smjernice glavnog ravnatelja policije	Pravilnik o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske
Organizacija i tijek posljednjeg ispraćaja – zakonska osnova	Pravilnik o načinu ostvarivanja prava u slučaju gubitka života ili ozljede policijskog službenika te osobe koja je pružila pomoć policijskom službeniku u obavljanju policijskih poslova	Standardni operativni postupci MORH-a

Počasni odred kod posljednjeg ispraćaja	16 - 20 policijskih službenika	Između 12 - 16 vojnika podijeljenih u dvije desetine
Počasna straža	Šest policijskih službenika	Četiri pripadnika stoje uz lijes u mrtvačnici, dvojica drže stražu ispred mrtvačnice.
Počasna paljba	16 - 20 policijskih službenika, 3 počasna pucnja	10 vojnika, a broj pucnjeva ovisi o odličjima preminulog vojnika
Predaja zastave	Rukovoditelj	Jedan pripadnik Bojne za potporu
Odora kod posljednjeg ispraćaja	Službena odora	Službena odora
Zadaća prisustvovanja posljednjem ispraćaju	Interventna i temeljna policija, policijski službenik Službe za javi red	Pripadnici Bojne za potporu

Tablica 2: Analiza protokola sahrane policijskog službenika Ivana Grbavca i pripadnika Hrvatske vojske Josipa Perića

Izvor: Sistematizacija autorice, 2021.

Čimbenici analize	MUP	MORH
Podaci o pokojniku:	Ivan Grbavac rođen je 18. ožujka 1985. godine u Zagrebu. 15. listopada 2007. godine započinje s radom u Policijskoj upravi zagrebačkoj, kao policijski vježbenik, a od 2008. raspoređen je u policijsku postaju Sesvete na radno mjesto policijskog službenika.	Josip Perić, rođen je 1994. godine u Virovitici. Od 2014. godine pripadnik je Hrvatske vojske, ponajprije pripadnik Pješачke pukovnije i Bojne Vukovi, a od 2016. pripadnik Pukovnije vojne policije.
Mjesto i razlog stradavanja	5. svibnja 2009. godine u Sesvetama, prigodom intervencije zbog pljačke Raiffeisen banke.	11. rujna 2019. godine na autocesti A1 za vrijeme pratnje oklopnjaka Patria. Između Jaske i Draganića na Josipa Perić naletio civilni kamion.
Mjesto posljednjeg ispraćaja	Markovo polje u Sesvetama. Vjerski dio pogreba predvodio je vojni ordinarij msgr. Juraj Jezerinac.	Mjesno groblje u Lukaču kod Virovitice. Vjerski dio predvodio je vojni ordinarij mons. Jure Bogdan.

Počasna straža	Šest policijskih službenika, pripadnici Interventne jedinice policije. Stoje lijevo i desno od lijesa.	Šest pripadnika Pukovnije vojne policije i vatrogasaca. Stoje lijevo i desno od lijesa.
Nosači križa i slike	Dva policijska službenika, jedan nosi sliku, drugi križ.	Dva vojnika, jedan nosi križ, drugi sliku.
Nosači vijenca	Da	Da
Predaja zastave	Da, nadležni rukovoditelj zastavu predao ocu preminulog policijskog službenika	Da, majci preminulog pripadnika zastavu je predao zapovjednik satnije Pukovnije vojne policije
Oproštajni govor	Da, održao ga je ministar unutarnjih poslova Tomislav Karamarko.	Oproštajni govor održao je zapovjednik voda Pukovnije vojne policije natporučnik Romano Horvat.
Glazba	Da	Da
Počasna paljba	Da, pripadnici Interventne jedinice policije, 3 počasna pucnja	Da, pripadnici Bojne za potporu, 1 počasni pucanj
Izvođenje himne	Da	Da
Komemoracija	Da, na dan sprovoda održana na Policijskoj akademiji	Da, održana u prostorijama vojarne u Virovitici na dan sprovoda.

<p>Sudionici prema redu prvenstva</p>	<p>-predsjednik RH Stjepan Mesić, -ministar unutarnjih poslova Tomislav Karamarko, -glavni ravnatelj policije Vladimir Faber, -državni tajnici Ivica Buconjić, Ivo Bačić i Miljenko Radnić, -brojni načelnici policijski uprava i postaja, -vojni ordinarij, -brojni policijski službenici.</p>	<p>-predsjednica RH, Kolinda Grabar Kitarović, -ministar obrane Damir Krstičević, -zamjenik načelnika Glavnog stožera general-pukovnik Drago Matanović, -zapovjednik Pukovnije vojne policije brigadir Mato Radoš, -vojni ordinarij, -kolege iz Pukovnije vojne policije i pripadnici Hrvatske vojske.</p>
<p>Ključne poruke u oproštajnom govoru:</p>	<p>Ministar unutarnjih poslova Tomislav Karamarko: „Osjećamo snagu tvojih snova i oni sada postaju naši snovi, naša obaveza. Neće tako olako prolaziti sijači tame i proljevatelji krvi nedužnih ljudi. Smrt mladog policajaca zapovijed je i nalog MUP-a da još odlučnije brani ljudski život. Tvoj postupak Ivane i postupak tvojih ranjenih kolega pokazuje tko su i kakvi su hrvatski redarstvenici.“ (Slobodna Dalmacija, 2009)</p>	<p>Zapovjednik voda Pukovnije vojne policije natporučnik Romano Horvat: „Sjećamo se koliko si bio ponosan što si postao hrvatski vojnici, a danas će te naša Hrvatska uzeti u svoja njedra i sakriti pod svoje srce. Uvijek suo govorili jedni drugima: Vojnici ne plaču!, ali oprost nam danas naše suze jer je previše boli saznanje da te više nema. Dragi Josipe, bio si častan vojni policajac, nikada</p>

		nećeš biti zaboravljen.“ (Net.hr, 2019)
Poveznica na vijest o posljednjem ispraćaju	https://slobodnadalmacija.hr/vijesti/hrvatska/pokopan-policajac-ivan-grbavac-zrtva-sumanitog-ubojice-kazimira-duznovica-video-i-fotogalerija-51603 https://www.rtl.hr/vijesti-hr/novosti/7446/posljednji-ispracak-ivana-grbavca/ https://gorila.jutarnji.hr/vijestigorila/gorila_vijesti/crna_kronika/zagreb/ivan_grbavac_policajac_sprovod_na_groblju_markov_o_polje/	https://net.hr/danas/crna-kronika/pokopali-tragicno-stradalog-vojnog-policajca-josipa-perica-govorili-smo-da-vojnici-ne-placu-ali-oprosti-nam-danas-nase-suze/ https://www.morh.hr/posljednji-ispracak-smrtno-stradalog-pozornika-josipa-perica/ https://www.zastita.info/hr/novosti/posljednji-ispracak-smrtno-stradalog-pozornika-josipa-perica,26200.html

5.4. Rasprava

Prema podacima iz Tablice 1. vidljivo je kako postoje brojne protokolarne sličnosti između MUP-a RH i MORHA-a, ali su također vidljive i male razlike. Oba Ministarstva imaju ustrojen odjel koji se bavi protokolom, samo je razlika u nazivu odjela. Tako MUP ima Službu za protokol koja ima sedam djelatnika, a MORH Samostalni odjel za protokol sa jednim djelatnikom manje, odnosno šest djelatnika. MORH jednako kao i MUP sudjeluje u protokolarnim događajima poput državnih blagdana, praznika, ali ujedno poznaje i protokolarne aktivnosti za vrijeme obilježavanja Dana oružanih snaga, protokole svečanih prisega ili posljednjeg ispraćaja. Ministarstvo obrane Pravilnikom o vojnim odorama (NN 133/2014) propisuje i svečanu odoru koju djelatni dočasnici, vojni specijalisti i djelatni časnici nose u svečanim prigodama. Osnovi dijelovi svečane odore MUP-a i MORH-a su u pogledu popisa svečane odore dosta slični. I MUP i MORH u svečanu odoru ubrajaju: svečanu kapu ili šešir, bijelu košulju, svečane hlače ili suknju, svečani kaput, kravatu, remen, cipele, bijele rukavice i oznake pripadnosti. Razlika je u vidljivom izgledu, boji, kroju i sl. Pripadnici Oružanih snaga osim svečane odore poznaju još i počasno-ceremonijalnu odoru koju također nose pri obavljanju počasno ceremonijalnih radnji i u posebnim prigodama, a u skladu s vojnim i civilnim protokolom. Ponašanje vojnih osoba za vrijeme svečanih događaja kao i u MUP-u propisano je brojnim zakonima, pravilnicima i uredbama, ali MORH za razliku od MUP-a ima točno propisano i ponašanje za vrijeme izvođenja himne i pozdravljanja zastave RH. Postrojavanje, dizanje i pozdrav zastavi te počast himni u MORH-u propisani su Pravilnikom o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (NN 91/2009, čl. 6), a radi se o istom ponašanju kojeg se na isti način pridržavaju i policijski službenici, samo njihovo ponašanje nije propisano Pravilnikom niti bilo kojom Uredbom već se slijede Smjernice glavnog ravnatelja policije.

Nadalje, Ministarstvo unutarnjih poslova Pravilnikom o načinu ostvarivanja prava u slučaju gubitka života ili ozljede policijskog službenika te osobe koja je pružila pomoć policijskom službeniku u obavljanju policijskih poslova ima jasno propisane načine odavanja policijske počasti dok MORH za odavanje posljednje počasti te način organiziranja posljednjeg ispraćaja slijedi Standardne operativne postupke, a koji su i

interni dokumenti MORH-a i za svaku svečanu prigodu su različiti. Oba Ministarstva za pogreb svojih djelatnika obavezno osiguravaju: počasni odred, počasnu stražu i počasnu paljbu, razlike su vidljive u broju službenika počasnog odreda i počasnoj paljbi. U MORH-u počasnu paljbu vodi 10 vojnika, a broj pucnjeva ovisi o odličjima preminule osobe, odnosno prema rangu hijerarhije povećaje se ili smanjuje broj pucnjeva. Najveća razlika između MORH-a i MUP-a je u tome što MORH od 19. rujna 2017. godine ima ustrojenu Bojnu za potporu, čija je zadaća pružanje potpore prilikom odavanja počasti na posljednjim ispraćajima. Ustrojavanjem Bojne za potporu MORH je ispraćaj svojih djelatnika podigao na višu, puno svečaniju razinu od MUP-a, s obzirom da MUP ne poznaje postrojbu u takvom sastavu već su u MUP-u to djelatnici Službe za javni red, policijski službenici Interventne jedinice policije i policijski službenici temeljne policije, koji su za svaku upravu različiti, odnosno radi se o različitim policijskim službenicima.

U Bojni za potporu predviđena su 393 radna mjesta, a njezini pripadnici podijeljeni su u tri satnije, odnosno 11 vodova za odavanje počasti na devet lokacija. Zapovjedništvo prve satnije nalazi se u Lučkom, djeluje uglavnom na sjeveru zemlje. Područje Dalmacije pokriva druga satnija, dok je treća satnija smještena u Vinkovcima. Pripadnici jedne satnije po potrebi prelaze na područje druge satnije. Organiziranjem Bojne za potporu MORH je stvorio uvjete da ima točno određene obučene ljude za odavanje počasti svojim djelatnicima, a s obzirom da je Bojna za potporu raspršena po cijeloj Hrvatskoj omogućena je brza priprema za svaki sprovod, pripadnici Bojne ne putuju po cijeloj zemlji što im ostavlja više slobodnog vremena, a djelovanje jedne satnije u drugoj doprinosi tome da pripadnici Bojne za potporu nisu primorani odlučivati tko po hijerarhiji ima prednost pri odavanju počasti već svi zaslužuju dostojanstven sprovod kakav su i zaslužili. (Hrvatski vojnik, 2018, br. 565)

Počast svojem djelatniku MUP i MORH ne odaju samo obredom već i svojim izgledom. Pripadnici Bojne za potporu nose službenu zelenu odoru koja uključuje crnu beretku, bijele rukavice, dok u MUP-u policijski službenici Interventne jedinice policije nose službenu tamno plavu odoru, a policijski službenici temeljne policije osnovnu službenu odoru.

U tablica 2. prikazan je protokol sahrane policijskog službenika Ivana Grbavca i protokol sahrane pripadnika Hrvatske vojske Josipa Perića. Oba djelatnika nesretno su stradala za vrijeme obavljanja službe, odnosno na radnom mjestu i upravo zbog toga zaslužili su najviše pogrebne svečanosti. Usporedbom ova dva protokola nisu uočene velike protokolarne razlike. I na jednom i drugom posljednjem ispraćaju upravo zbog načina na koji su izgubili život sudjelovali su najviši državni dužnosnici od predsjednika RH, ministra unutarnjih poslova i obrane do velikog broja policijskih i vojnih službenika. Vjerski dio pogreba predvodio je u oba slučaja vojni ordinarij MUP-a i MORH-a, a vijesti o posljednjem ispraćaju policijskog službenika Ivana Grbavca i pripadnika Hrvatske vojske Josipa Perića prenosili su brojni dnevni i regionalni portali.

Analiziranjem događaja potvrđene su sve postavljene hipoteze. Protokolarne sličnosti između sahrane djelatnika MUP-a i MORH-a su brojne i velike, postoje razlike i vidljive su uglavnom u donesenim i propisanim zakonima, pravilnicima.

Posljednja postavljena hipoteza da je zainteresiranost javnosti za pokop djelatnika MUP-a i MORH-a značajno veća kada se radi o nesretnom slučaju tijekom obavljanja službe je također potvrđena, a što je i vidljivo iz sudionika koji sudjeluju na sprovodima. Na svaki sprovod ne dolaze ministar unutarnjih poslova, obrane, glavni ravnatelj policije ili načelnik Glavnog stožera, a osobito ne predsjednik države. Osim sudionika, zainteresiranost se može primijetiti po održanim govorima i poruci koju ti govori iza sebe ostavljaju. Svakako velika je zainteresiranost i novinara, tako su vijesti o održanim sprovodima prenosile brojne televizijske kuće, dnevni i regionalni portali, službene stranice MUP-a i MORH-a, a što nije slučaj ukoliko se radi o prirodnoj smrti pripadnika jedne od navedene organizacije.

6. Zaključak

„Protokol je važan za apsolutno sve i za apsolutno svaku situaciju. Svaka osoba koja komunicira sa svijetom mora znati neka osnovna pravila kako bi svima nama bilo bolje i kako bi neke situacije ili događaji bili uređeniji i kako bi se ugodnije osjećali.“ (Hrvatska zajednica županija)

Bilo koji protokolarni postupak daje informaciju o nama i zato je izrazito bitno da se ozbiljne organizacije poput Ministarstva unutarnjih poslova i Ministarstva obrane pridržavaju protokolarnih pravila kako u svakodnevnom poslu tako i u određenim situacijama. Osobito je to bitno kada se radi o svečanim događajima jer takvi događaji su od velikog interesa za javnost.

Tradicija, čast i dostojanstvo obilježja su policijskog ali i vojnog sprovoda. Pravo na takav oblik posljednjeg ispraćaja ima svaki policijski službenik ili vojna osoba bez obzira da li je život izgubio za vrijeme obavljanja službene dužnosti ili se nalazi u mirovini. Obadvije organizacije imaju propisane standardne operativne postupke za ispraćaje svojih djelatnika, a s vremenom ih nadopunjuju i izgrađuju. Svaki pogreb je drugačije organiziran stoga je i svaka zadaća drugačija, a najbitnija stvar je organizirati posljednji ispraćaj uz odavanje najveće počasti i pri tome poštivati želju obitelji.

U ovom radu analiziran je protokol posljednjeg ispraćaja policijskog službenika MUP-a i protokol posljednjeg ispraćaja vojne osobe MORH-a. Postavljene su tri osnovne hipoteze, koje su analizom i potvrđene. Na temelju svega, može se zaključiti kako i jedna i druga organizacija poznaju protokolarnu aktivnosti kako tijekom svečanih događaja tako i za vrijeme posljednjeg ispraćaja svojih djelatnika. I MUP i MORH vremenom nadograđuju zakone i pravilnike kojim jasno definiraju protokole koji se provode za vrijeme posljednjeg ispraćaja, a koji su do prije nekoliko godina bili velika nepoznanica i za jednu i drugu organizaciju. Unatoč svim sličnostima i razlikama MUP i MORH imaju zajedničku zadaću, a to je profesionalno i svečano odati posljednju počast svojem preminulom djelatniku.

7. Literatura

Knjige i članci:

1. Lynn Van Der Wagen; Brenda R. Carlos. 2008. Event Management Upravljanje događanjima, Mate, Zagreb.
2. Wood, J. R.; Serres, J. 2004. Diplomatski ceremonijal i protokol: osnove, postupci i praksa, Mate, Zagreb.
3. Mikolić, Mario. 1995. Diplomatski protokol: praksa u Republici Hrvatskoj i neke praktične upute, Zagreb.
4. Mikolić, Mario. 2002. Diplomatski i poslovni protokol, Barbat, Zagreb.
5. Berković, Stjepan. 2006. Diplomacija i diplomatska profesija, Urban-Media, Dubrovnik.
6. R. Berridge, Geoff. 2004. Diplomacija, Zagreb.
7. Anderson, M.S. 1993. The Rise of the Modern Diplomacy, London and New York, Longman.
8. Balgač, Iva. 2010. Protokol važni aspekti internog komuniciranja, MUP, Zagreb.
9. Kalem, Davor. 2014. Međusobni odnosi i ponašanje policijskih službenika, Zagreb: Polic. sigurnost godina 23., broj 2, str. 156
10. Irena Cajner Mraović i suradnici. 2003. Policijski priručnik, Zagreb.
11. Heimer, Ž. 2008. Grb i zastava Republike Hrvatske. Leykam International d.o.o., Zagreb

Zakoni i pravilnici:

12. Uredba o Uredu za protokol Narodne novine broj 52/2012
13. Zakon o ustrojstvu i djelokrugu tijela državne uprava Narodne novine broj 85/2020
14. Uredba o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva unutarnjih poslova Narodne novine broj 70/2012
15. Zakon o blagdanima, spomendanima i neradnim danima u Republici Hrvatskoj Narodne novine broj 110/19
16. Zakon o policiji Narodne novine broj 34/11, 130/12, 89/14, 151/14, 33/15, 121/16, 66/19
17. Pravilnik o načinu ostvarivanja prava u slučaju gubitka života ili ozljede policijskog službenika te osobe koja je pružila pomoć policijskom službeniku u obavljanju policijskih poslova Narodne novine broj 113/2012
18. Zakon o grbu, zastavi i himni Republike Hrvatske te zastavi i lenti predsjednika Republike Hrvatske Narodne novine broj 55/90 i 26/93
19. Uredba o izgledu odora policijskih službenika Ministarstva unutarnjih poslova Narodne novine broj 88/2011
20. Pravilnik o vojnim odorama Narodne Novine broj 133/2014

Internetski izvori:

21. Hrvatska enciklopedija: Protokol, Leksikografski zavod Miroslava Krleže, URL: <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=50760> (10.01.2021.)
22. Hrvatska enciklopedija: Protokol, Leksikografski zavod Miroslava Krleže, URL: <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=11272> (10.01.2021.)
23. Središnji državni portal, URL: <https://gov.hr/ured-za-protokol/86> (15.01.2021.)
24. Petrokemija d.d., Kodeks poslovnog ponašanja od 13. 9. 2011. godine, URL: www.petrokemija.hr (20.01.2021.)

25. Središnji državni portal, URL: <https://mup.gov.hr/vijesti-8/komemoracija-za-ivana-grbavca/13097> (01.02.2021.)
26. Hrvatski vojnik, 2018, broj 565, URL: Gugo Iva: <https://hrvatski-vojn timer.hr/bojna-za-potporu/> (08.02.2021.)
27. Slobodna Dalmacija, 2009.
URL: <https://slobodnadalmacija.hr/vijesti/hrvatska/pokopan-policajac-ivan-grbavac-zrtva-sumanitog-ubojice-kazimira-duznovica-video-i-fotogalerija-51603> (08.02.2021.)
28. Net.hr, 2019.
URL: <https://net.hr/danas/crna-kronika/pokopali-tragicno-stradalog-vojnog-policajca-josipa-perica-govorili-smo-da-vojn timer-ne-placu-ali-oprosti-nam-danas-nase-suze/> (08.02.2021.)
29. Hrvatska zajednica županija
URL: https://hrvzz.hr/novosti/hrvatska_zajednica_zupanija/mala_skola_protokola_u_virovitici-23020 (08.02.2021.)

8. Popis slika i tablica

Slika 1: Pisana obavijest Gradskog ureda za branitelje Policijskoj upravi Zagrebačkoj o smrti pričuvnog člana policije.....	22
Slika 2: Pisana obavijest Službe za pravne poslove i ljudske potencijale Sektoru policije o organiziranju odavanja počasti.....	23
Slika 3: Pisana obavijest Sektora policije Službi za javi red, interventnoj jedinici policije i policijskim postajama o angažiranju policijskih službenika....	25
Slika 4: Pisana obavijest Sektora policije Službi za javi red, interventnoj jedinici policije i policijskim postajama o angažiranju policijskih službenika....	26
Slika 5: Posljednji ispraćaj poginulog policajca Ivana Grbavac.....	28
Slika 6: Nosači križa i slike preminulog policajca Ivana Grbavac.....	30
Slika 7: Nosači vijenaca.....	31
Slika 8: Muškarci u civilu i odori.....	31
Slika 9: Lijes pokojnog Ivana Grbavac i počasna straža koja korača uz lijes.....	32
Slika 10: Raspored sudionika pogreba oko pogrebnog mjesta.....	33
Slika 11: Primjer zastave na pola stijega.....	34
Slika 12: Slaganje zastave po propisu.....	35
Slika 13: Skidanje zastave sa lijesa.....	36
Slika 14: Predaja zastave i slike obitelji pokojnika.....	37
Slika 15: Počasno pucanje.....	39
Slika 16: Prikaz centralnog mjesta komemoracije.....	41

Tablica 1: Prikaz sličnosti i razlika u protokolarnim aktivnostima MUP-a i MORH-a	44
--	----

Tablica 2: Analiza protokola sahrane policijskog službenika Ivana Grbavac i pripadnika Hrvatske vojske Josipa Perić.....	46
---	----

9. Popis priloga

Prilog 1: Primjer protokola posjete Predsjednika RH g. Stjepana Mesića Ravnateljstvu policije.....	59
---	----

Prilog 2: Podaci o policijskom službeniku koji je izgubio život uslijed obavljanja ili povodom obavljanja policijskih poslova.....	60
---	----

Prilozi 3: Protokol komemorativnog skupa za smrtno stradalog policijskog službenika Ivana Grbavca.....	61
---	----

Prilog 1.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA
RAVNATELJSTVO POLICIJE
Ured ravnatelja policije

Posjet Predsjednika Republike Hrvatske g. Stjepana Mesića
Ravnateljstvu policije
28. rujna 2009.

11,00 sati	Dolazak Predsjednika Republike Hrvatske g. Stjepana Mesića • Predsjednika dočekuju: g. Tomislav Karamarko, ministar unutarnjih poslova, g. Oliver Grbić, glavni ravnatelj policije i g. Dražen Vitez, zamjenik glavnog ravnatelja policije
11,02 sati	Podnošenje prijavka • Prijavak podnosi g. Dražen Vitez, zamjenik glavnog ravnatelja policije
11,03 sati	Obilazak tehničkog zbora policije • Zapovjedništvo specijalne policije• Zapovjedništvo interventne policije• Mobilna jedinica prometne policije• Protueksplozijski odjel• Mobilna jedinica za provedbu nadzora državne granice
11,30 sati	Obilazak Centra za forenzična istraživanja, ispitivanja i vještačenja „Ivan Vučetić“ • Obilazak vodi g. Gordan Mršić, načelnik Centra
12,00 sati	Radni ručak
12,45 sati	Odlazak Predsjednika Republike Hrvatske g. Stjepana Mesića

Prilog 2.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA

PU/PP:

Broj:

Mjesto i datum:

PODACI O POLICIJSKOM SLUŽBENIKU KOJI JE IZGUBIO
ŽIVOT USLIJED OBAVLJANJA ILI POVODOM OBAVLJANJA
POLICIJSKIH POSLOVA

PREZIME (ime oca) I IME _____,

DATUM I MJESTO ROĐENJA _____,

OIB _____,

ADRESA PREBIVALIŠTA _____,

USTROJSTVENA JEDINICA _____,

DATUM GUBITKA ŽIVOTA _____,

MJESTO GUBITKA ŽIVOTA _____,

OKOLNOSTI GUBITKA ŽIVOTA _____

BRAČNO STANJE _____,

PODACI O SUPRUŽNIKU _____,
(ime i prezime, adresa stanovanja)

PODACI O BRAČNOJ DJECI _____,
(ime i prezime, adresa stanovanja)

PODACI O DJECI IZ RANIJEG BRAKA I IZVANBRAČNOJ DJECI

_____,
(ime i prezime, adresa stanovanja, a ukoliko su maloljetna, adresu
zakonskog zastupnika)

PODACI O RODITELJIMA _____,
(ime i prezime, adresa stanovanja)

PODACI O EVENTUALNIM NASLJEDNICIMA II. NASLJEDNOG REDA

_____.
(ime i prezime, adresa stanovanja)

M.P.

NAČELNIK:

Prilog 3.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO UNUTARNJIH POSLOVA
RAVNATELJSTVO POLICIJE
Ured ravnatelja policije

PROTOKOL KOMEMORATIVNOG SKUPA
Za smrtno stradalog policijskog službenika Ivana Grbavca

Policijska akademija, Zagreb

8. svibnja 2009.

10,30 sati	dolazak sudionika komemorativnog skupa
10,40 sati	dolazak glavnog ravnatelja policije g. Vladimira Fabera
Dočekuju: g. Branko Peran, načelnik PU zagrebačke
10,45 sati	dolazak ministra unutarnjih poslova g. Tomislava Karamarka
Dočekuju: g. Vladimir Faber, glavni ravnatelj policije i
g. Branko Peran, načelnik PU zagrebačke
10,50 sati	dolazak obitelji smrtno stradalog policijskog
službenika Ivana Grbavca
Dočekuju: g. Branko Peran, načelnik PU zagrebačke
10,55 sati	dolazak visokih državnih dužnosnika
Dočekuju: g. Tomislav Karamarko, ministar unutarnjih
poslova i g. Vladimir Faber, glavni ravnatelj policije
11,00 sati	početak komemorativnog skupa
Moderator: g. Krunoslav Borovec, načelnik Ureda
ravnatelja policije
11,01 sati	intoniranje himne Republike Hrvatske
Klapa HRM sv. Juraj
11,03 sati	poziv na minutu šutnje
11,04 sati	obraćanje glavnog ravnatelja policije g. Vladimira Fabera
11,09 sati	vokalna izvedba klape HRM sv. Juraj
11,15 sati	završetak komemoracije
<i>Obavijest o mjestu održavanja pogreba</i>
15,00 sati	pogreb na groblju Markovo polje

• *Tamno odijelo, svečana odora*

HERON
ALISBERAINA

Sveučilište
Sjever

SVEUČILIŠTE
SIEVER

IZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, IVANA PUHELEK (ime i prezime) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom Protokol i odgovornosti akcija na području odgovornosti (upisati naslov) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

Puhelek I.

(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, IVANA PUHELEK (ime i prezime) neopozivo izjavljujem da sam suglasan/na s javnom objavom završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom Protokol i odgovornosti akcija na području odgovornosti (upisati naslov) čiji sam autor/ica. odgovornosti i tjeka poslovanja i plaćanja

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

Puhelek I.

(vlastoručni potpis)